

**ДОРНОГОВЬ АЙМГИЙН ӨРГӨН СУМ
МОНЦЕМЕНТ ТӨСЛИЙН 2022 ОНЫ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН “СЭНЖИТ ХУДАГ”
ШОХОЙН ЧУЛУУНЫ ОРД 13681А ТООТ ТУСГАЙ
ЗӨВШӨӨРӨЛ ОРЧНЫ ХЯНАЛТ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР**

**АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР: MV-013681
ААН-ИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР : МОНЦЕМЕНТ БИЛДИНГ МАТЕРИАЛС ХХК- 5106567**

Баталсан:

БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-ын мэргэжилтэн

/ /

Тайлан гаргасан:

“Монцемент Билдинг Материалс” ХХК -ийн

Үйл ажиллагаа эрхэлсэн захирал

/Ц.Халиун/

Байгаль орчны мэргэжилтэн

/Т.Октябрь /

Улаанбаатар хот

2022 он

**ДОРНОГОВЬ АЙМГИЙН ӨРГӨН СУМ
МОНЦЕМЕНТ ТӨСЛИЙН 2022 ОНЫ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН “СЭНЖИТ ХУДАГ”
ШОХОЙН ЧУЛУУНЫ ОРД 13681А ТООТ ТУСГАЙ
ЗӨВШӨӨРӨЛ ОРЧНЫ ХЯНАЛТ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР**

**АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР: MV-013681
ААН-ИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР : МОНЦЕМЕНТ БИЛДИНГ МАТЕРИАЛС ХХК- 5106567**

Баталсан:

БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-ын мэргэжилтэн

/

/

Тайлан гаргасан:

“Монцемент Билдинг Материалс” ХХК -ийн

Үйл ажиллагаа эрхэлсэн захирал

/Ц.Халиун/

Байгаль орчны мэргэжилтэн

/Т.Октябрь /

Улаанбаатар хот

2022 он

Гарчиг

1.1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн талаар мэдээлэл.....	4
Төслийн талбай орших газрын засаг, захиргааны харьяалал.....	4
Дэд бүтэц, зам харилцаа.....	4
Төсөл хэрэгжиж буй газрын байгаль орчны төлөв байдал.....	5
Үйлдвэрлэл, уул уурхайн үйл ажиллагааны тухай мэдээлэл.....	6
2. 2022 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ ХАМРАХ ХҮРЭЭ.....	7
3. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТАЙЛАН.....	8
3.1 Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах.....	8
3.2 Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах.....	8
3.3 Усны нөөц, чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах.....	9
3.4 Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах.....	9
3.5 Шимт хөрс хуулалт хадгалалт.....	10
4. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТАЙЛАН.....	31
ИЛ ТАЛБАЙН ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ.....	37
5. ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТАЙЛАН.....	38
6. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТАЙЛАН.....	40
7. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ ТАЙЛАН.....	40
8. ХИМИЙН БОДИСЫН ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТАЙЛАН.....	42
9. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТАЙЛАН.....	45
10. ХОГ ХАЯГДЛЫН ТАЙЛАН.....	49
11. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН.....	55
12. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТАЙЛАН.....	57
13. БОМТ-ӨӨГ СОНИРХОГЧ ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ, ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭХ ХУВААРЬ.....	64
АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ.....	67
ХАВСРАЛТУУД.....	68

Хүснэгтийн жагсаалт

ХҮСНЭГТ 1. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ НИЙТ ЗАРДАЛ.....	
ХҮСНЭГТ 2. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	13
ХҮСНЭГТ 3. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	32
ХҮСНЭГТ 4. ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛЛЫН АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	34
ХҮСНЭГТ 5. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	41
ХҮСНЭГТ 6. ХИМИЙН БОДИСЫН ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ЗАРДАЛ.....	43
ХҮСНЭГТ 7. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	47
ХҮСНЭГТ 8. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	51
ХҮСНЭГТ 9. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ-ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
ХҮСНЭГТ 10. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	59
ХҮСНЭГТ 11. БОМТ-НИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ТАЙЛАГНАХ ХУВААРЬ.....	64

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Төслийн нэр:	Сэнжит худаг шохойн чулуун ордыг ил аргаар ашиглах төсөл
Төслийн хүчин чадал:	Жилд 1.3 сая тонн шохойн чулуу олборлох хүчин чадалтай
Байршил:	Дорноговь аймаг Өргөн сум
Хаяг:	Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, Автозамчдын гудамж, Монполимет Комплекс.
Хариуцах хүн:	Байгаль орчны мэргэжилтэн Т.Октябрь. Утас: 99045481
БОННУ хийсэн	“Өндөрхаан трейд” ХХК
ААН-ийн нэр	
Батлуулсан огноо:	2022он

Хүснэгт 1. Сэнжит худгийн шохойн чулууны 2022 оны уулын ажлын төлөвлөгөөний биелэлт

СЭНЖИТ ХУДГИЙН ШОХОЙН ЧУЛУУНЫ УУРХАЙН 2022 ОНЫ УУЛЫН АЖЛЫН ТАЙЛАН		
	Түүхий эд	Нийт
Уурхайгаас олборлох түүхий эд	Нийт шохойн чулуу, Эзэлхүүн мян.м3	262.271
	Хөрс /мян.м3/	28163
	Шимт хөрс Талбай /га/ Эзэлхүүн / мян.м3/	2.79
		7.016
	Нийт уулын цул /мян.м3/	226.100

2022 оны 10 сарын 29-ны байдлаар

1.1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн талаар мэдээлэл

“Сэнжит худаг” -ийн шохойн чулууны ордын тусгай 13681А тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч “МОНЦЕМЕНТ БИЛДИНГ МАТЕРИАЛС” ХХК нь “Монполимет” группын охин компани бөгөөд 2012 онд Дорноговь аймгийн Өргөн сумын нутагт орших “Сэнжит худаг”-ийн шохойн чулууны ордыг ашиглах техник-эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулж ордын бодитой (В) зэргийн бүх нөөцийг нийт 123.1 сая.тн шохойн чулуу байна гэж Монгол Улсын Эрдэс Баялгийн Мэргэжлийн Зөвлөлөөр батлуулсан. Энэхүү төслөөр ашиглалтын эхний 20 жилийн хугацаанд 1.9 сая.м³ хөрс хуулж, 24.8 сая.тн шохойн чулуу олборлоно.

1.2. Төсөл хэрэгжиж буй нутгийн байгаль орчин, эдийн засгийн төлөв байдлын товч танилцуулга

Төслийн талбай орших газрын засаг, захиргааны харьяалал

Төслийн талбай нь Улаанбаатар хотоос зүүн урд зүгт 500 орчим км, Дорноговь аймгийн төвөөс 60 км, Өргөн сумын төвөөс зүүн тийш 3 км-т байрлана. Улаанбаатар Замын-Үүдийн төв магистрал төмөр зам, авто замаас зүүн тийш шороон замаар холбогдсон.

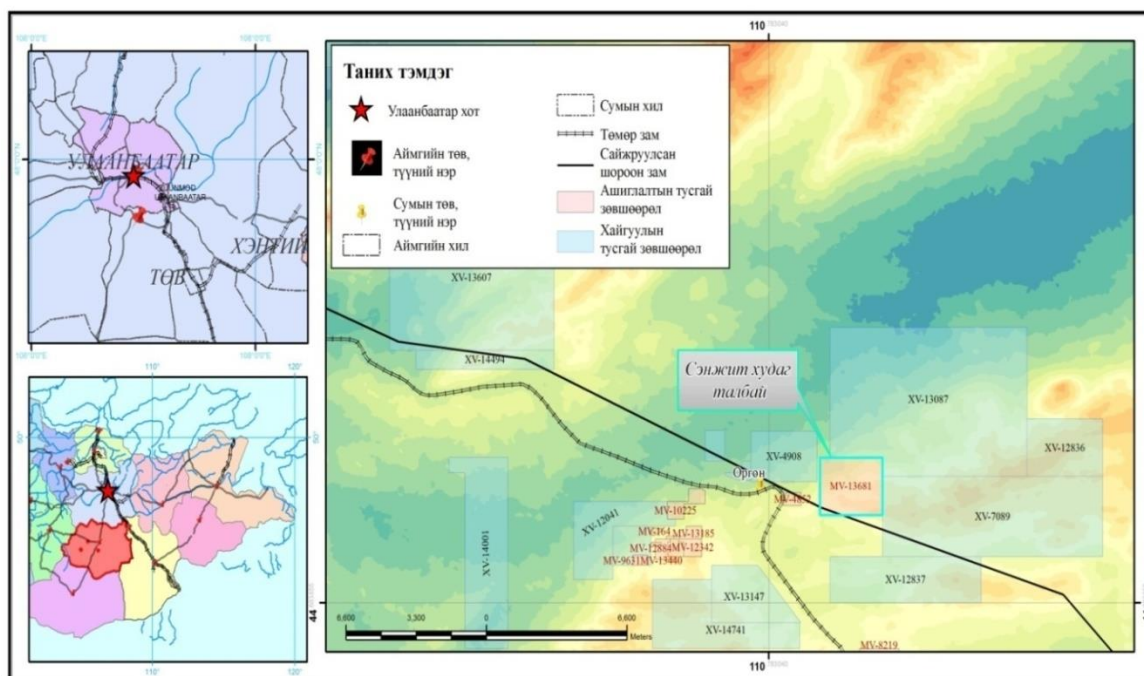
Хүснэгт 2. Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайн булангийн цэгүүдийн солбилцол

Талбайн дугаар, хэмжээ (га)	Булангийн цэгийн дугаар	Солбилцолууд	
		Х	Ү
MV-13681 458.44 га	1	110° 48' 15''	44° 44' 10''
	2	110° 49' 50''	44° 44' 10''
	3	110° 49' 50''	44° 42' 55''
	4	110° 48' 15''	44° 42' 55''

Дэд бүтэц, зам харилцаа

Хүн амын байршил сийрэг 1 ам.км талбайд 0.4 хүн оногдоно. Нутгийн оршин суугчид нь халхчууд байх бөгөөд олонхи нь мал аж ахуй эрхлэж нүүдлийн соёл иргэншлэлээр амьдардаг. Сумын төвд оршин суугчид нь уул-уурхайн жижиг үйлдвэрүүд, төмөр замын өртөө болон орон нутгын захиргаа, үйлчилгээний нэгдэл, соёл үйлчилгээний байгууллагуудад ажилладаг.

Төслийн талбай нь ой мод байхгүй учраас барилгын болон бусад өргөн хэрэглээний модон материалыг эх орны хойд хэсгээс эсвэл хятад улсаас төмөр замаар тээвэрлэн авчирдаг. Үйлдвэрийн ба ахуйн хэрэглээний нүүрсийг Налайх, Таван толгой, Багануурын уурхайгаас татаж ашиглана. Өргөн сумын төвөөс баруун тийш 53 км зайтай Түшлэгийн, 38 км зайтай Хамарын хурлын нүүрсний ордууд байдаг боловч одоогоор ашиглагдаагүй байна. Сумын төв, хайлуур жоншны уурхай, төмөр замын 43-р зөрлөг нь Сайншанд хотоос 380 вольтын өндөр хүчдэлийн шугамаар цахилгаан эрчим хүчээр хангагддаг.

Зураг 1. Төсөл хэрэгжиж буй орчны тойм

Төсөл хэрэгжиж буй газрын байгаль орчны төлөв байдал

Төслийн талбай нь хойноосоо урагшаа намссан ухаа гүвээ гадаргатай. Аман-Ус Сөгдөх, Хатуугийн төгрөг зэрэг газруудаар нам жижиг бэсрэг уулс дов толгодорхог гадаргуутай, говь хээрийн бүсэд хамаарагдана.

Газрын гадаргын үнэмлэхүй өндөр далайн түвшинээс дээш 960-1080 м-ийн хооронд хэлбэлзэнэ. Газрын гадаргын онцлог хэсэг нь ихэвчлэн мөлгөрдүү оройтой, налуу хажуутай, мезо-кайнозойн тунамал-терриген хурдас тархсан хөндий, ухаа гүвээт талархаг гадаргуу голлох ба хөндийн харьцангуй өндөржилт нь 10-30 м-т хэлбэлзэнэ.

Ус зүй: Судалгаанд хамрагдсан талбайд Баруун төгрөгийн уулан дахь 0.1 л/сек ундарга бүхий Улаан булаг-аас өөр байнгын ба түр зуурын урсгалтай гол горхи байхгүй. Харин ихэнхдээ сул давсархаг устай хэд хэдэн худаг байдаг. Ундны усны гол эх булаг нь Өргөн сумаас зүүн хойш 3 км-д оршдог 3.3 л/сек ундаргатай Дэрсэн усны худаг юм.

Цаг Уурын байдал: Судалгаа явуулсан нутаг нь эх газрын эрс тэс хуурай уур амьсгалтай бөгөөд хоногийн болон сар, жилийн дундаж температурын хэлбэлзлэл ихтэй, хур тундас бага унадаг. Хүйтний эрч 12, 1, 2-р сард чангарна.

Хамгийн хүйтэн нь 1-р сард ба олон жилийн дундаж температур -19.1°C -д хүрнэ. Хамгийн дулаан 7-р сард болдог ба олон жилийн дундаж температур $+21.1^{\circ}\text{C}$ -д хүрнэ. Жилийн тундасны дундаж хэмжээ 113 мм-т хүрэх бөгөөд түүний 90 хувь нь V-IX сард, үүнээс VI-VII саруудад илүү ихээр унадаг. Анхны цас 11-р сарын эхээр унаж 4-р сарын эхээр хайлж дуусдаг. Өвлийн улиралд хөрсний хөлдөлтийн гүн 1.6- 2.4м хүрэх ба 6-р сард бүрэн гэсдэг.

Ургамал зүй: Судалгаанд хамрагдсан нутаг дэвсгэр нь тачир сийрэг ургамалтай, өнгөн хөрсний үеийн зузаан 0.05-0.5м.

Тал хөндий, энгэр ээвэр бэл газраар таана, хөмүүл, агь, толгодын оройн хэсэг хажуугаар хялгана, хазаар өвс, монгол өвс голлож ургана. Бутлаг ургамлаас бударгана, шаваг, алтан харгана тархмал ургана. Хөндийн хуурай сайруудыг дагаж ганц нэг хайлаас ургасан тохиолдоно.

Амьтан судлал: Төв Азийн говь цөлийн бүсийн араатан амьтан, өвсөн тэжээлтэн, мэрэгчид, шавьж, хэвлээр явагчид, жигүүртэн зэрэг амьтад амьдардаг. Үүний дотор араатан амьтаны бүлгээс үнэг, хярс, хааяа чоно, өвсөн тэжээлтнээс туулай, хар сүүлт, цагаан зээр, уулархаг газраар цөөн тооны аргал, угалз, мэргэчидээс төрөл бүрийн хулгана, алаг даахай, хэвлээр явагчидаас могой, янз бүрийн гүрвэлүүд, жигүүртнээс сар, талын бүргэд, харцага, болжмор, ногтруу, шаазгай, хэрээ болон олон төрлийн шавьжууд дайралдана.

Үйлдвэрлэл, уул уурхайн үйл ажиллагааны тухай мэдээлэл

Ордын нийт бодитой болон боломжтой /B+C/ зэргийн нөөцийг 249.40 сая.тн-оор АМГ-ын даргын 2012 оны 08 сарын 27-ны 494-р тушаалын дагуу Ашигт малтмалын улсын нэгдсэн тоо бүртгэлд бүртгүүлжээ.

Ордын нийт бодитой /B/ зэргийн нөөцийг ил аргаар 1.3 сая.тн/жил-н хүчин чадлаар ашиглахад орд ашиглалтын хугацаа 90.4 жил гарах ба 2019 онд Гложекс ХХК-ниар орд ашиглалтын эхний 20 жилийн олборлолт, үйлдвэрлэлийн төлөвлөгөө, дэд бүтцийн шийдэл, эдийн засгийн тооцоололлыг тусгасан ТЭЗҮ хийгдсэн.

Ил уурхайн жилийн хүчин чадал 1.3 сая.тн байна. Төслийн хугацаанд нийт 24.59 сая.тн шохойн чулуу олборлож, 1.9 сая.м³ хөрс хуулна.

“Монцемент Билдинг Материалс” ХХК нь Сэнжит худгийн шохойн чулууны ордыг түшиглэн жилд 1 сая тонн цемент үйлдвэрлэх “Монцемент” төслийг амжилттай хэрэгжүүлж байна. Цементийн үйлдвэрийн эхний цементийн шугам 2015 оны 08 сарын 13-нд ашиглалтанд орж ажиллаж эхэлсэн.

Техник, тоног төхөөрөмж

Тус уурхайд өрөмдлөгийн ажилд 102-300 мм диаметр бүхий өрмийн хошуутай Ханжин /Hanjin/ фирмийн P4000 загварын 490 кВт-ын хөдөлгүүрийн чадалтай өрмийн машин, хөрс хуулалтын ажилд 1.3 м³ утгуурын багтаамжтай САТ фирмийн 329 загварын экскаватор, шохойн чулуу олборлолтонд 5.0 м³ утгууртай ОХУ-ын ЭКГ-5А загварын шууд утгуурт цахилгаан экскаватор, хөрс тээвэрлэлтийн ажилд 36 тн даацтай САТ фирмийн 769D загварын автосамосвал, шохойн чулуу тээвэрлэх ажилд 50 тн даацтай БНХАУ-ын HOWO ZZ50W загварын автосамосвал, хөрсний овоолгод асгац түрэх, тэсэлгээгээр үүсэх нурлын хормой шуух, зам талбай тэгшлэх ажилд САТ фирмийн D7R загварын бульдозер ажиллана. Ил уурхайн туслах ажилд зам тэгшилж засах автогрейдер, зам усалгааны, түлш цэнэглэгч зэрэг автомашинууд зэрэгнийг үйлдвэрлэлийн 10 ш техник, тоног төхөөрөмжжиллана.

Уурхайн ашиглалтын технологи

Тус уурхайн ашиглалтын системийн үндсэн элементүүдийг ордын хөрсний чулуулгийн физик-механикийн шинж чанар, ачилт тээврийн тоног төхөөрөмжийн параметр, технологийн схем, уулын ажлыг явуулах аюулгүй ажиллагааны нөхцөл зэргийг харгалзан тооцсон.

Шохойн чулууг ил аргаар олборлох бөгөөд уурхайн ашиглалтын системийн үндсэн элемент нь шимт хөрс хуулалт, тэсэлгээ, хөрс хуулалт, олборлолт, уурхайн тээвэр, овоолгын аж ахуй, зэргээс бүрдэнэ.

2. 2022 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ ХАМРАХ ХҮРЭЭ

2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа төслийн БОНБНУ тайлан болон тус тайланд тусгасан ОХШХ-г үндэслэн байгаль орчныг хамгаалах талаар авах удирдлага зохион байгуулалтын болон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээ, уг төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хугацаа, хөрөнгө зардлыг бодитойгоор тооцож тусгах зорилт тавин ажиллалаа.

Мөн Монгол улсын “Байгаль орчныг хамгаалах тухай” болон “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” хуулиуд, 2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа 2019 оны 10 дугаар сарын 29 –ний өдрийн БОАЖЯ-ны сайдын А-618 тоот тушаалаар шинэчлэн батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам” зэргийг удирдлага болгов. Бид төслийн үйл ажиллагаанаас хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг байж болох хамгийн бага хэмжээнд байлгахыг эрмэлзэх бөгөөд байгаль орчныг хамгаалах тайланд хэрэгжилтийг тогтмол хянаж ажиллалаа.

“Монцемент билдинг материалс” ХХК -ийн “Сэнжит худаг” шохойн чулуу, цахиурлаг занарын ордыг ил аргаар ашиглах, цемент үйлдвэрлэх төслийн 2022 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайланг хэрэгжүүлэхэд 39,560,000 төгрөгийг зарцуулсан байна.

Хүснэгт 3. 2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн зардал

Д/д	Бүрэлдэхүүн хэсгүүд	Төсөв /мян.т/	Тайлбар
1.	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	6400.0	
2.	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	3460.0	
3.	Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	3500.0	
4.	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	-	
5.	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	200.0	-
6.	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	2050.0	-
7.	Химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	850.0	-
8.	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө;	1100.0	
9.	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	6500.0	-
10.	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	15000.0	-
11.	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах	500.0	
2022 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлангийн төсөв.		39560.0	

3. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТАЙЛАН

Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд нөлөөлөх болзошгүй болон гол сөрөг нөлөөллүүдийг тодорхойлоход уурхайн явцад газрын гадарга, газрын хэвлий, хөрс, ургамал, агаар орчин бохирдох, хүний эрүүл мэнд зэрэгт сөргөөр нөлөөлөх нь тогтоогдлоо. Иймд төслийг хэрэгжүүлэх үед үүсэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээг авна

3.1 Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах

Төслийн агаарын чанарт үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгахын тулд дараах арга хэмжээг авна. Үүнд:

- Уурхайн үйл ажиллагаанд ашиглах машин механизмуудын утаат яндангаас ялгарах хорт хийн агууламжийг бууруулах зорилгоор утааны янданг тусгай шүүлтүүрээр тоноглохын зэрэгцээ техникийн оношлогоо, тохиргоо, үйлчилгээг тогтмол хийж, ашиглалтын нөхцөлийг сайжруулах замаар агаарын бохирдлыг багасгах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

- Мөн уурхайн задгай талбайд олборлолтын үйл ажиллагаагаар ялгарах тоосны хэмжээг бууруулахын тулд задгай талбайг усалж, чийгтэй байлгах арга хэмжээ авах, аль болох богино хугацаанд нөхөн сэргээлт хийх

- Уурхайн үйл ажиллагаанаас агаарт тархах тоосны хэмжээг багасгах, салхиар дамжин хотын суурьшлын бүсрүү тархахаас сэргийлж уурхайн эргэн тойронд ногоон байгууламж барих

- Уурхайн шимт хөрсний болон гадаад овоолгын талбайг хуурай, салхи ихтэй, агаар мандал тогтворгүй үед усалж байх хэрэгтэй.

3.2 Хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах

Шохойн чулуу олборлох уурхайн төслийн үйл ажиллагаанаас хөрсөн бүрхэвчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах талаар дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай. Үүнд:

- Төслийн явцад хөрсийг ахуйн ба үйлдвэрлэлийн хог хаягдал болон нефтийн бүтээгдэхүүнээр бохирдуулахгүй байх.

- Уурхайгаас гарах шороог төслийн дагуу овоолгын талбайд зөв байрлуулан асгаж, дагтаршуулах, хур тунадас, салхины нөлөөгөөр үүсэх хагарал, хотойлт зэргийн шалтгааныг судалж түүнээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авч байх шаардлагатай.

- Бүтээгдэхүүн тээвэрлэх машины зөөвөрлөх талбайд орох, гарах маршрутыг нарийвчлан тогтоох, олон салаа зам гаргахгүй байх, машин механизмын үзлэг үйлчилгээ хийх талбайг тогтоож, тэнд хөрс бохирдохоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авч байх шаардлагатай.

- Авто засварын газрын талбайг тослох материал хөрсөнд нэвчихээс сэргийлж, цардаж өнгөлөх, тэмдэгжүүлэх

- Олборлолт дууссаны дараа уурхайд ашиглагдсан талбайг хэлбэршүүлэх, тэгшлэх, үржил шимт хөрсөөр хучих зэргээр техникийн нөхөн сэргээлт хийх

- Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн газрыг өтөг бууцаар бордож, олон наст ургамлын үр цацах, мод бут суулгах зэргээр биологийн нөхөн сэргээлт хийх

- Уурхайн олборлолт, барилга байгууламж байгуулах явцад эвдэрсэн хөрсийг засч тэгшлэх, нөхөн сэргээх арга хэмжээг тогтмол авч хэрэгжүүлэх

- Хөрс хадгалах зориулалттай талбайг сонгохдоо салхи, усны нөлөөгөөр хөрс элэгдэл дорох нөхцлийг хамгийн бага байхаар төлөвлөх

- Шимт хөрсийг хамгаалахын тулд овоолгын өнгөн хэсгийг сэргээх, үүний тулд овоолгын гадаргуугийн хөрсөнд усалгаа хийх, тохиромжит ургамлын үр цацах, гадаргуугийн бүрхэвч бий болгох, хажуу бэлийг хамгаалах зорилгоор геоматериалаар хучих арга хэмжээ авах.

3.3 Усны нөөц, чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах

- Газрын доорх ус буюу ундны усны нөөцийг бохирдуулагч эх үүсвэр нь хөрсний бохирдол юм. Хөрсөн дээр асгарсан, гоожсон шатах, тослох материал түүний үе давхаргуудад шүүрэн нэвчиж газрын доорх усыг бохирдуулна. Нөгөө талаар бороо хурын ус чийг, хөрсөнд бий болсон дээрх бохирдлуудыг цааш дамжихад ихээхэн нөлөөлөлтэй байдаг тул нэн түрүүн хөрсийг шатах, тослох материалаар бохирдохоос хамгаалах, бохирдсон нөхцөлд нэн даруй арга хэмжээ авч байх шаардлагатай.

- Өөрийн ашиглалтын талбай дахь болон эргэн тойрны хог хаягдлыг цэвэрлэх үйл ажиллагааг зохион байгуулж, иргэдтэй хамтран ажиллах.

- Ажилчид болон төслийн талбай түүний нөлөөллийн бүсэд байх талбай дахь ард иргэдийн унд ахуйн хэрэгцээний усны чанар нь стандарт, норм, нормативд нийцэх эсэхэд байнга хяналт тавьж ажиллана.

3.4 Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах

Төслийн явцад ургамлын нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах замаар дараах арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

- Ашиглалтын талбайн ургамал бүрхэвчийг хамгаалах үүднээс олон салаа зам гаргахгүй байх, маршрутын зам гаргах

- Хог хаягдлыг ил задгай хаяхгүй байх, хогийн нэгдсэн цэг байгуулах, хогийг орчиндоо тархахааргүй байх талаар арга хэмжээ авах.

- Уурхайн ашиглалтын явцтай зэрэгцүүлэн нөхөн сэргээлтийн ажлын хийх,

- Ногоон байгууламж барих,

- Биологийн нөхөн сэргээлтэнд ашиглах ургамлыг сонгож, тарималжуулах

3.5 Шимт хөрс хуулалт хадгалалт

Төсөл нь байгалийн бүс бүслүүрийн ангилалаар говь цөлийн бүсэд хамаарах бөгөөд уг бүслүүрт говийн бор, говийн цайвар бор, цөлийн бор саарал, борзон хөрс зохилон тархдаг бөгөөд шимт хөрсийг тухай бүс бүслүүрийн онцлогоос хамааруулан 20 см-ээр MNS 5916:2008 стандарт шаардлагын дагуу хуулж хадгалахаар төлөвлөв.

Үржил шимт хөрсний овоолгыг үүсгэх болон хадгалахад дор дурьдсан арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

- Үржил шимт хөрс хуулалтыг стандартын дагуу хийх технологийг ажилтан, машин механизмын жолооч нарт эзэмшүүлэнэ.

- Шимт хөрсний овоолгыг газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт MNS 5916:2008 стандартын дагуу хуулж, хадгална.

- Шимт хөрсний овоолгыг салхинд хийсэх, усанд автах, хужиртах, хатуу биет, чулуу, барилгын болон хаягдалд дарагдаж бохирдохоос хамгаалах, урьдчилан сэргийлэх ажлыг хэрэгжүүлнэ. Тухайлбал үржил шимт хөрсний овоолгыг олон дахин зөөхгүйгээр тогтвортой хадгалах талбайд байршуулах ба уулын хажуу болон гуу жалгатай газар овоолгыг байршуулбал борооны болон үерийн усаар урсаж алдагдах тул ус зайлуулах суваг шуудуу татах, эсвэл усанд урсахааргүй газарт байршуулна.

- Шимт хөрсний овоолгын байршил, хэлбэр, хэмжээ нь түүний хамгийн сайн хадгалагдах нөхцөлийг хангасан байхаар хэлбэршүүлэх бөгөөд шимт хөрсний овоолгын өндрийг 5 метрээс илүүгүй байхаар үүсгэхэд 5.0 га талбайг эзэлж байгаа болно.

- Шимт хөрсийг салхины зонхилох чиглэлийн дагуу шимт хөрсний овоолгын гадна талаар салхиар тоос шороо дэгдэн, шимт хөрс алдагдахаас сэргийлж хашаа хамгаалалт хийж, овоолгын дээд гадаргуу, хажууг хэлбэршүүлэн олон наст өвслөг ургамал тарьж хашаа хамгаалалт хийнэ.

- Шимт хөрсний хадгалалт, хамгаалалт, тордолгоо, бүртгэл, хяналтын ажлыг байнга хэрэгжүүлнэ

Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний тайлан

Энэхүү сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан “Монцемент билдинг материалс” ХХК -ийн “Сэнжит худаг” шохойн чулуу, цахиурлаг занарын ордыг ил аргаар ашиглах, цемент үйлдвэрлэх төслийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө бөгөөд доорх хүснэгтэд тусгагдсан арга хэмжээг жил бүр хэрэгжүүлэн ажиллахаас гадна тухайн жилийн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд нэг бүрчлэн тусгаж, биелэлтийн тайланд хэрэгжилтийн хэмжээ гүйцэтгэлийн талаар тодорхой тусгаж тайлагнаж байна.

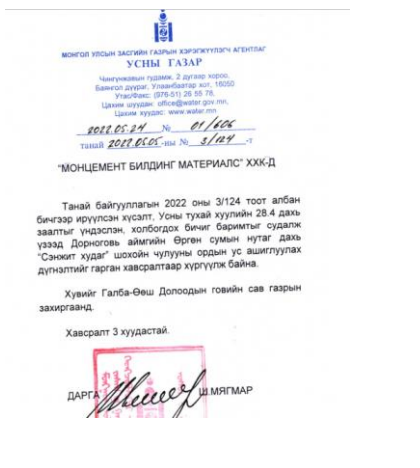

Тухайн төслөөс үүсэх гол сөрөг нөлөөллүүдийг тодорхойлсны үндсэн дээр сөрөг нөлөөллийг хэрхэн бууруулах талаар ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулж хэрэгжүүлэх арга хэмжээг хугацаа болон зардал мөнгөтэй нь доорх хүснэгтээр үзүүлээ.

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТАЙЛАН

Хүснэгт 4. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний тайлан

Байгаль орчинд үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Байгаль орчныг хамгаалахад авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Хэрэгжү үлэгч	Хэрэгжү үлэх хугацаа ба давтамж	Нийт зардал /мян.төг/	Зураг
1. Агаар орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тайлан							
Төсөлд ашиглагдах хүнд даацын авто машин болон үйлдвэрийн техник, машин механизмаас ялгаран гарах хорт хий орчны агаарыг бохирдуулах	Уурхайн бүх төрлийн машин механизмыг жилд нэг удаа үзлэг оношилгоо засвар үйлчилгээг тогтмол хийж, холбогдох стандартын шаардлагад нийцүүлэн ажиллах шаардлагатай.	1. 2022.05.02-нд Нийт 39 техникт-Авто тээврийн оношлогоо үзлэг хийгдсэн. 2. 3-р шатны үзлэг улиралд нэг удаа төлөвлөгөөний дагуу хийгдэж байна.	Уурхайд ашиглагдаж байгаа бүх машин техник	ЗМХ ХАБЭАО-ны хэлтэс	Жилд ҮО-1 удаа 3-р шатны үзлэг-Зудаа	1400.0	
Шохойн чулуу болон хаягдал чулуулаг, шимт хөрс тээвэрлэх үед хүнд даацын машин механикийн хөдөлгөөнөөр сул шороо үүсэж, тоосжилт ихсэж агаарын чанарт сөргөөр нөлөөлнө.	Тээвэрлэлтийн үед хурдны хязгаар тогтоох (40 км/цагаас хэтрэхгүй байх), тэмдэг, тэмдэглэгээ байршуулах, замыг байнга засаж сайжруулах, мөн чийгшүүлж усалгаа хийх, тоос дарагч бодис ашиглах зэргээр сөрөг нөлөөллийг бууруулах боломжтой.	1. Үйлдвэрийн бүсэд хурдны хязгаарлалтын 6 тэмдэг тэмдэглэгээг байршуулсан. 2. Нэг замын бодлого хэрэгжүүлэн ажиллах үүднээс Өргөн сумын воган пирезр-1 талдаа 4км хүртэлх замыг түрж сайжруулсан.	Уурхай болон үйлдвэрийн бүсэд	Уурхай болон Үйлдвэр	Нийт 2-3 удаа	ҮАЗ-тусгагд сан.	
	Мөн байнгын ашиглалттай авто зам, авто зогсоолыг хатуу хучилттай болгох	1. Засмар замын сайжруулалтын хүрээнд үерийн далан шугам хоолой татах ажлыг /Нар урт ХХК/ хийж гүйцэтгэсэн. Нийт-4км	Үйлдвэрийн бүсэд	Нар урт ХХК		ҮАЗ-д тусгагд сан	

Байгаль орчинд үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Байгаль орчныг хамгаалахад авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Хэрэгжү үлэгч	Хэрэгжү үлэх хугацаа ба давтамж	Нийт зардал /мян.төг/	Зураг
<p>.Төслийн талбайн хөрс газрын гадрага олон машин техникийн нөлөөгөөр талхлагдах, олон салаа зам үүсэх сөрөг нөлөөтэй..</p>	<p>Үйлдвэрийн бүсэд ашиглагдах ердийн замуудыг тэмдэгжүүлж тогтсон нэг маршрутаар зорчих, тухайн замаар зорчих эрхтэй тээврийн хэрэгсэлд замын маршрутыг хэвлэмэл байдлаар өгөх, шаардлагагүй олон салаа зам үүсгэхгүй байх, маршрутаас өөр замаар юм уу эсвэл шинээр зам үүсгэн зорчсон тээврийн хэрэгсэлд хариуцлага тооцох.</p>	<p>Үйлдвэрээс уурхайн карьер хүртэлх нэг замын маршруттай бөгөөд Харуул хамгаалалтын пост ажилладаг. Олон салаа зам үүсгэхгүй байх тал дээр ХАЭАБОХ-ийн 7 хоногийн хурал дээр хэлэлцсэн.</p>	<p>Нийт төслийн хэмжээнд</p>	<p>Үйлдвэр болон уурхай</p>	<p>Тухай бүрд нь</p>	<p>900.0</p>	
Зардал						900.0	
3. Газрын доорх усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тайлан							

Байгаль орчинд үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Байгаль орчныг хамгаалахад авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Хэрэгжү үлэгч	Хэрэгжү үлэх хугацаа ба давтамж	Нийт зардал /мян.төг/	Зураг
<p>Төслийн нийт 20 жилийн хугацаанд цементийн үйлдвэрт 901,155.5 м³ ус шаардлагатай ба үүнээс 40,000 м³ усыг үйлдвэрийн хаягдал усыг цэвэршүүлэн буцаан ашиглах бөгөөд үлдсэн 861,155.5 м³ усыг гүний худгаас хангана. Энэ хэмжээгээр гүний усны нөөцөд сөргөөр нөлөөлнө.</p>	<p>Уурхайн гүний усны хэрэгдээг багасгах үүднээс цэвэршүүлсэн усны хэрэглээг нэмэгдүүлэх, ус бага ашигладаг тоног төхөөрөмжийг түлхүү ашиглах. Жил бүр ус ашиглах боломжит нөөцийн дүгнэлтийг гаргаж хэрэглээг байнга хянаж байх хэрэгтэй.</p>	<p>1. 7 хоногт 1 удаа бүх гүний худгуудаар үзлэг шалгалт хийж, газар доорхи усны мониторингийн хэмжилт хийдэг ба сард нэг удаа сумын байгаль орчины байцаагчтай хамт явж тоолуурын заалтуудыг хянаж, баталгаажуулалт хийлгэдэг. 2. Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайдын 2022.08.31- ний өдрийн 09 дугаар албан даалгаврыг “Монцемент Билдинг Материалс” ХХК нь 9 дүгээр сарын 8,9- ний өдрүүдэд зохион байгууллаа.</p>	<p>Үйлдвэр болон уурхайн хэмжээнд</p>	<p>ЭХУХХ</p>	<p>Төлөвлөгөөний дагуу</p>	<p>800.0</p>	
<p>Газрын доорх усыг авч ашигласнаар газрын доорх урсцын горим алдагдах, нөөц багасах, усны бохирдол, шатах тослох материалыг алдсанаар газрын доорх ус бохирдох, газар доорх устай холбогдон ургадаг ургамжилтад сөргөөр нөлөөлж болзошгүй.</p>	<p>- Үйлдвэрийн болон ахуйн бохир ус дамжуулах, шугам сүлжээний ашиглалтад байнга хяналт тавьж, гэмтэж, эвдрэх, элэгдэх цоорохоос урьдчилан сэргийлэх - Усан хангамжийн худгууд дээр усны түвшиний хэмжилт, усны чанарын шинжилгээг хийх, хаягдал усанд усны чанарын шинжилгээ, хийлгэх - Үйлдвэрийн хөргөлтөөс гарч буй усыг үйлдвэрийн технологийн процесст эргүүлэн ашиглахын зэрэгцээ цэвэршүүлсэн саарал усанд жил бүрийн физик, хими, бактериологийн</p>	<p>1. 2022 оны 10-р сарын эхний байдлаар Монцемент үйлдвэрийн бохир ус цэвэрлэг байгууламж нь нийт 11884 м3 ахуйн бохир усыг хүлээн авч, цэвэршүүлсэн байна. 2. Гүний худгуудын гадна ба дотор цэвэрлэгээ болон ариутгал халдваргүйжүүлэлтийн ажлыг сард 1 удаа тогтмол хийдэг. 3. Улирал тутам Дорноговь аймгийн МХГ-т гүний худаг, цэвэршүүлсэн ус, ажилчидын хотхон, гал тогоо гэх мэт 5цэгээс дээж авч шинжилгээнд хамруулдаг. БОХШХ-ийн ажлын даалгаварын дагуу хяналт</p>	<p>Үйлдвэр болон уурхайн хэмжээнд</p>	<p>ЭХУХХ</p>	<p>төлөвлөгөөний дагуу</p>	<p>800.0</p>	

Байгаль орчинд үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Байгаль орчныг хамгаалахад авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Хэрэгжү үлэгч	Хэрэгжү үлэх хугацаа ба давтамж	Нийт зардал /мян.төг/	Зураг
	шинжилгээний дүнд тулгуурлан ногоон байгууламж, нөхөн сэргээлтийн үйл ажиллагаанд усалгааны зориулалтаар ашиглах эсэхийг шийдэж байх	шинжилгээг тогтмол хийлгэдэг.		ЭХУХХ	төлөвлө гөөний дагуу		
Зардал						800.0	
4. Ургамлан нөмрөгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тайлан							
Цаашид олон машин техник болон хүний хөл хөдөлгөөнөөс үүдэлтэйгээр барилга байгууламжуудын ойр орчмын ургамлан нөмрөг доройтох, элэгдэл эвдрэл талхагдалд өртөх	Нөлөөлөлд өртсөн зам талбайг тухай бүр нь нөхөн сэргээж одоогийн хэдийгээр үйлдвэр болон бусад талбайн ногоон байгууламж стандарт хэмжээнд хүрсэн ч боломжит газруудад ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлснээр нөлөөллийг бууруулах, эерэг нөлөөллийг нэмэгдүүлэх сайн талтай учир жил бүр мод тарих, ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх, туршилт судалгааны ажлыг хэрэгжүүлэх хэрэгтэй.	2021-онд түүж хадгалсан хөмүүл, таанын үрийг ил талбайд тарилтанд гаргасан. 2. Намрын мод тарилт-Уур амьсгалын өөрчлөлтөд ажилтан бүрийн оролцоо 2022аянг зохион байгуулан ажилласан. Нийт 7 хэлтэс нэгжийн 104 ажилтан хамрагдсан. ЕБС-ийн V-р ангийн 12 сурагчдад Буйлс модны үр хэрхэн тарих талаар анхан шатны мэдээлэлийг өгч, тарилт хийсэн.	Нийт төслийн хэмжээнд	БОМ		2500.0	
Зардал						2500.0	

Байгаль орчинд үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Байгаль орчныг хамгаалахад авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Хэрэгжү үлэгч	Хэрэгжү үлэх хугацаа ба давтамж	Нийт зардал /мян.төг/	Зураг
4. Амьтанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тайлан							
Үйлдвэр, уурхайн том машин техникийн нөлөөгөөр зэрлэг ан амьтадын тоо толгой буурах, үргэж дайжах сөрөг нөлөөтэй.	Амьтдын тоо толгой буурах, дайжих, амьдрах орчин нь устах, идэш тэжээл нь хомстохоос хамгаалж орон нутгийн байгаль хамгаалагчтай хамтран сургалт зохион байгуулах.	2022-онд Өргөн сумын ЗДТГ-ийн хамтын ажиллагааны хүрээнд 4000 боодол өвсийг буулгах, хураах ажилд нийт 17 ажилтан хамрагдсан.	Төслийн хүрээнд	Жилд	1	500.0	
Цахилгааны шугамууд дээр суусан махчин шувууд тогонд зохиулж үхэх, тоо толгой цөөрөх нөлөөлөл болзошгүй.	Монцемент төслийн хувьд томоохон цахилгааны шонгууд дээр шувуу үргээгч толь байршуулсан байна. Харин жижиг цахилгааны шугамууд дээр үргээгч тол байршуулаагүй байдал ажиглагдаж байсан учир жижиг цахилгааны шонгууд дээр үргээгч хадаасыг зөв байршуулах хэрэгтэй.	Өндөр хүчдэлийн цахилгаан дамжуулах агаарын шугамнуудад 2022-онд шувуу үргээгч толь-20ш нэмж суурьлуулсан. /Нэг тулгуурт-2ширхэгээр/.	Төслийн талбайн хэмжээнд	ЭХУХХ	1-2	1000.0	
Зардал						1500.0	
5. Оршин суугчид болон ажиллагсдын эрүүл ахуй, хөдөлмөр хамгаалал							
Үйлдвэрийн бутлалт, тээрэмдэлт, шатаах системийн хэсэгт ажиллах ажилчид тоосжилт, дуу чимээ ихтэй, температурын эрс өөрчлөлттэй ерөнхийдөө хүрээлэн буй орчны физик бохирдолттой хөдөлмөрийн	Хөдөлмөрийн хүнд нөхцөлд ажиллаж байгаа ажилчдыг жил бүр эрүүл мэндийн үзлэг болон бүрэн шинжилгээнд хамруулж байх шаардлагатай. Уг төсөлд нийт 335 хүн ажиллахаас уурхайд 145, үйлдвэрт 85 хүн ажиллахаар байна. Иймээс уурхай болон үйлдвэрт	2022-онд Хөдөлмөрийн сайдын 2015оны А/223 тоот тушаалын дагуу Ажлын байранд хөдөлмөрийн нөхцөлийн үнэлгээг 106 ажлын байранд ажилладаг 329 ажилтан хамрагдсан байна.	Төслийн уурхай болон үйлдвэрийн ажилчид	Жилд	1-2	ҮАЗ- тусгагд сан.	

Байгаль орчинд үзүүлэх гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Байгаль орчныг хамгаалахад авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Хэрэгжү үлэгч	Хэрэгжү үлэх хугацаа ба давтамж	Нийт зардал /мян.төг/	Зураг
хүндэвтэр нөхцөлд ажиллах тул мэргэжлээс шалтгаалах өвчлөлд хялбар өртөж болзошгүй юм.	ажиллах 230 хүнийг хүнд нөхцөлд хамруулан авч үзлээ.						
Орчны болон ажлын байрны тоосжилт, Машин механизм, тоног төхөөрөмжийн дуу чимээ, тэнд гарч болох осол, эвдрэл, Машин механизм, тоног төхөөрөмжид гарах гэнэтийн осол, ус, цахилгаан, дулааны болон хүнсний хангамжийн тасалдал, саатал	Ажиллагсдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр бүрэн хангах, Хөдөлмөр хамгаалал болон болзошгүй осол, аюулаас урьдчилан сэргийлэх, осол аваарын үед авах арга хэмжээний төлөвлөгөө гарган цаг үеийн байдалтай уялдуулан ашиглах	XX-ийн хувцасыг жилд 2 удаа олгодог. Болзошгүй аюул ослоос урьдчилан сэргийлэх сургалтыг 2022-онд 4 удаа Нийт 269 ажилтаныг хамруулан практик, онол хосолсон мэдлэг ур чадварыг нэмэгдүүлэх сургалтыг гадны байгууллагатай хамтран зохион байгуулсан.	Төслийн уурхай болон үйлдвэрийн ажилчид	ХАБЭАБ ОХ	Жилд	1800.0	
Зардал						1.800	
Нийт зардал							6400.0

“Сэнжит худаг” шохойн чулуу, цахиурлаг занарын ордыг ил аргаар ашиглах, цемент үйлдвэрлэх төслийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг 6 400 000 төгрөгөөр зардал гарсан.

3.1 Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах

Технологийн замын усалгаа: Ус шүршигч машинаар замын гадаргууг усалж норгоно.

Д/д	Талбайн хэмжээ	Зарцуулсан хугацаа	Ноогдох ус	Үр дүн
1	1 метр ²	30 минут	0,6литр	Нийт тоосжилт 95% буурсан.
2	1 метр ²	3-4 цаг	2 литр	Нийт тоосжилт-74% буурсан.

Work Place Inspection Report / Ажлын байрны үзлэг № 21

Department / Хэлтэс: Inspection team/ шалгах баг: ХАБЗАБОХ
 Date/Огноо: 2022.09.23
 Inspection place/ Үзлэг хийсэн газар:
 Зөрчлийн тоо:
 Тайланг хэвлэсэн Огноо: 2022.
 Хува: /100% - 100%

Hazard Legend: Class A (Major-do Immediately) / Class B (serious) / Class C / Class D (minor)							
Аюулын зэрэг: A (сүрьеэгийн хэргээр) / B (санаатайдан) / C (сайжруулалт хийх) / D (хэрэг тогтмол хяналтаар)							
Non-STANDARD CONDITIONS / PERFORMANCE / СТАНДАРТ БУС НӨХЦӨЛ / ҮЙЦДЭЭ							
Item No	Hazard Class / Аюулын зэрэг	Location / Дугаар	Reason / Үзлэг	Reference / Үйлдвэр	Action Required / Шаардлагатай арга хэрэгсэл	Responsible person / Хариуцаж байна	Target Date / Арга хэрэгсэл явах өдөр
1. Байгаль орчин							
1	B		1тн-р савлах явцад материалын асгаралтай байлгах үүдэн тоосжилттой.		Товог төгсөрсөмөд тоогрсон хэсгээр уйцалгааг сайжруулах	УХМ М.Отгонбаяр	3 хоног

Талбайн хяналт-АБҮ-шаардлагатай арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Үүнд

1. Чулуунцар бункер лүү буулгах үеийн тоосжилтыг дарах-Бороожуулагчийг ажилд оруулсан.
2. Хуваарийн дагуу-Замын усалгааг зуны улиралд өглөө оройд 2-3удаа тогтмол усалгааг хийж байна.
3. Дамжлагуудад суурьлуулсан том жижиг фильтерийн үзлэг хяналт тогтмол хийгдэж байна.
4. Ханцуйт фильтерүүдэд үзлэг хийн ханцуй солив.
5. Шохойн чулууны бутлуур дээр нэмэлт компрессор тавин фильтэрийн соролт сайжруулав
6. Чулуунцар ачилтын үйл явцыг зохион ил задгай чулуунцар тээвэрлэхийг зогсоов.

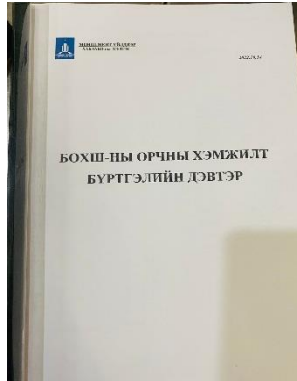
Талбайн дамжлага бүрийн фильтерийн үзлэг хяналтын ажлын явц

Бүнкэрүүдийг гагнаж битүүмж сайжруулав

Агаар орчин хамгаалах

БОХШ-ны орчны хэмжилт бүртгэлийн дэвтэрийн дагуу өдөр тутмын хяналтын мэдээг ССР-ийн хянах самбарын дагуу хөтлөлт хийж байна.

Төрөл	Агаарын температурын өөрчлөлт (°C)	Агаарын тусгай хяналтын үзүүлэлт (мг/куб м)	Самбарын үзүүлэлт (мг/куб м)	ТМБ	ТМБ
1.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
2.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
3.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
4.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
5.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
6.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
7.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
8.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
9.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
10.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
11.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
12.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
13.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
14.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
15.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
16.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
17.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
18.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
19.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
20.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
21.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
22.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
23.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
24.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
25.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
26.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
27.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
28.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
29.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
30.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓

Төрөл	Агаарын температурын өөрчлөлт (°C)	Агаарын тусгай хяналтын үзүүлэлт (мг/куб м)	Самбарын үзүүлэлт (мг/куб м)	ТМБ	ТМБ
1.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
2.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
3.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
4.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
5.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
6.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
7.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
8.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
9.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
10.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
11.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
12.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
13.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
14.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
15.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
16.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
17.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
18.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
19.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
20.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
21.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
22.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
23.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
24.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
25.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
26.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
27.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
28.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
29.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓
30.00	12.5	0.1	0.1	✓	✓

Тоос сорох фильтерүүд

Хяналтын бүртгэлийн хөтлөлт

Автотээврийн үндэсний төвийн 3 мэргэжилтэн Жилд 1 удаа хамрагдах Техникийн үзлэгт Том жижиг овоорийн 39 техник хамрагдсан.

Техникийн засвар үйлчилгээг шаардлага хангасан автограшид тогтмол хийж байна.

Хяналт шалгалт

1. Өргөн тээвэрлэх тоног төхөөрөмжийн засвар үйлчилгээнд хяналт тавих ажлыг ХАБ-ЗМ-ийн хэлтэстэй хамтран улиралд нэг удаа зохиан байгуулан ажиллаж байна. Үзлэг шалгалтыг тухай бүрд нь хийснээр учирч болох эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.
2. Техникүүдийн бүрэн бүтэн байдал, гарч болзошгүй аюулаас урьдчилан сэргийлэх үүднээс 3-р шатны үзлэгийг Үйлдвэрийн удирдлага болон ЗМХ, ХАБЭАБО-ны хэлтэс нэгжээс холбогдох албан тушаалтанууд газар дээр нь шалгалт хийсэн.

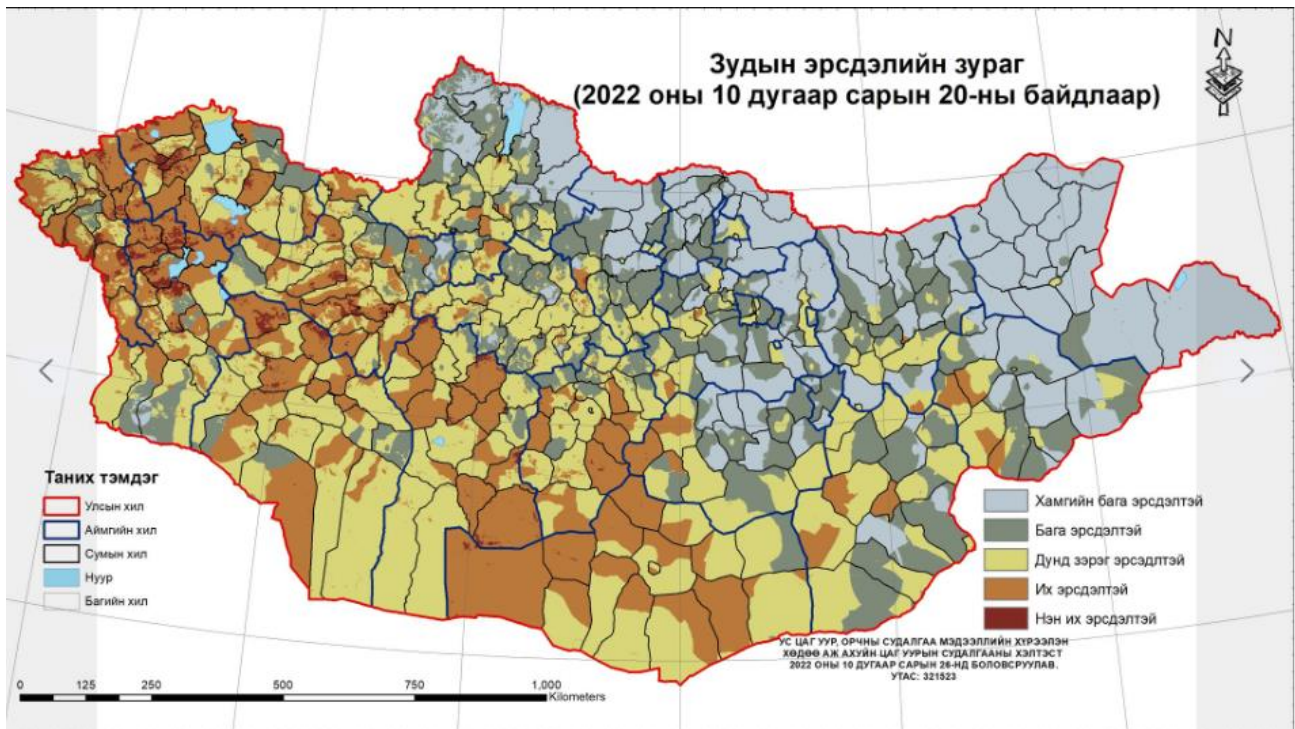

Хяналт шалгалтын явц

Байгаль цаг уурын нөхцөл: 2022 онд 4 сар болон 10 сард Үзэгдэх орчин хязгаарлагдмал болж уурхайн ажилчид нийт-2 удаа зогсолт хийсэн.

Дорноговь цаг агаар: <https://www.facebook.com/dornogovimet>

Дорноговь аймаг Өргөн сум: 7-р сард 3 удаа, 8 сард-3 хур тунадас бага хэмжээгээр орсон.
Хур тунадас бага орсон хуурайшилт ихтэй.

Хөрсөн бүрхэвч хамгаалах ажил

Хөрс бохирдохоос урьдчилан сэргийлэхийн тулд тос маслоны асгаралт үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх, бохирдсон талбайг нэн яаралтай цэвэрлэх, үйлдвэрийн үйл ажиллагааны явцад тоног төхөөрөмж, техникүүдийн үйл ажиллагаанаас үүссэн тос маслыг тогтоосон хатуу хучилттай газар үүсч болох эрдлээс сэргийлэх, хяналт тавьж хөрсний бохирдол үүйсгэхгүйн тулд дараах арга хэмжээнүүдийг шат дараалалтайгаар авч хэрэгжүүлэн ажиллаж байна. Үүнд:

- Тос масло яаманд солих, битүүмжлэн хадгалах
- Техникийн засвар үйлчилгээг авто грашд тогтмол хийлгэж байх
- Авто грашны орчны цэвэрлэгээ үйлчилгээг тогтмол 14 хоногт 2-3 удаа хийх

Work Place Inspection Report / Ажлын байрны үзлэг № 21

Department / Хэлтэс: Inspection team/малрах баг: ХАБЭАВОХ
 Date/Огноо: 2022.10.13
 Location/байр: Үзлэг хийсэн газар
 Зөрчлийн тоо:
 Тайланг хаасан Огноо: 2022
 Хуви: 100% - 100%

Hazard Legend: Class A (Major-do Immediately) / Class B (serious) / Class C / Class D (minor)						
A/B зэрэг (хяналттай) / C-Сайжруулалт хийх / D зэрэг-Тогтмол хянах(бага)						
Non-STANDARD CONDITIONS / PERFORMANCE / СТАНДАРТ БУС НӨХЦӨЛ / ҮЙЦЭЛ						
Item No	Hazard Class / Аюулын түвшин	Incident / Дугаарал	Picture / Зураг	Performance / Гүйцэтгэл	Action Required / Шаарцлагатай арга хэмжээ	Responsible person / Зарчлагч хүн
1. Байгаль орчин						
1	C	Орчны бохирдол Хамагдал дугуй талбайг их хэмжээгээр үүссэн.			АХС Бүртгэлийн дагуу даргагийн шатны байгууллагад шилжүүлэх	Уурхай Ц. Болдбаатар
						7 хоног

АБҮ-ийн дагуу Засвар үйлчилгээг тогтмол авто грашид тогтмол хийж, 7 хоногт 2 удаа цэвэрлэгээ үйлчилгээг хийж байна.

ШТ-станц

Дтг	Мэргэжл	Бэлэн байгаа эсэх	Сайжруулалт хийх эсэх
1	Тусгаар	✓	
2	Авч нөхцөл үзлэг	✓	
3	Нөөцөл хөдөлгөөн үзлэг	✓	
4	Ажлын өрөөн	✓	
5	ШТС-ын байрны гадна бүрэн бүтэн байдал	✓	
6	Тусгай гэрэлтүүлэг бүрэн эхэл	✓	
7	ШТС-ын гадна хэсэг	✓	
8	ШТС-ын бүрэн эхэл	✓	
9	Бэлэн ажил хийж эхэлсэн үзлэг	✓	
10	Ажлаарх үйл ажиллагаа	✓	
11	ШТС-ын гадна хэсэг тусгаарлагдсан байдал	✓	
12	Тусгай гэрэлтүүлэг бүрэн эхэл	✓	
13	Тусгай гэрэлтүүлэг бүрэн эхэл	✓	
14	Тусгай гэрэлтүүлэг бүрэн эхэл	✓	
15	Тусгай гэрэлтүүлэг бүрэн эхэл	✓	
16	Тусгай гэрэлтүүлэг бүрэн эхэл	✓	
17	Тусгай гэрэлтүүлэг бүрэн эхэл	✓	
18	Тусгай гэрэлтүүлэг бүрэн эхэл	✓	
19	Тусгай гэрэлтүүлэг бүрэн эхэл	✓	
20	Тусгай гэрэлтүүлэг бүрэн эхэл	✓	
21	Тусгай гэрэлтүүлэг бүрэн эхэл	✓	

ШТС-ийн үйлдвэр/БМ-ийн
 ХАБ-ын үйлдвэр/БМ-ийн
 ШТС-ийн үйлдвэр/БМ-ийн

Х. Түвшинбаяр
 Л. Доржпүрэв
 /Б. Цыгвэр/

Шатахуун түгээх станц: Ажлын байрны үзлэгийн хяналтын хуудасны дагуу ХАБ-ажилтан, БОМ, Агуулахын ахлах ажилтан нар хамтарч ажилласан.

Аюул ослоос урьдчилан сэргийлэх ажлын хүрээнд шатахуун нөөцлөх савнуудыг цоож пайзны хяналт, элсний пошигнуудыг нэмэлтээр дүүргэх ажлуудыг хийсэн.

Усан орчин хамгаалах ажил

7 хоногт 1 удаа бүх гүний худгуудаар үзлэг шалгалт хийж, газар доорхи усны мониторингийн хэмжилт хийдэг ба сард нэг удаа сумын байгаль орчны байцаагчтай хамт явж тоолуурын заалтуудыг хянаж, баталгаажуулалт хийлгэдэг.

Усны сан бүхий газрын бохирдож, хомстохоос хамгаалах арга хэмжээ

Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайдын 2022.08.31- ний өдрийн 09 дугаар албан даалгаврыг “Монцемент Билдинг Материалс” ХХК нь 9 дүгээр сарын 8,9- ний өдрүүдэд зохион байгууллаа.

Шанаган могойт гүний худаг, Шанаган могойт усан сан, Шувуун хөөврийн булаг, HS-03, Хайлааст, Баргилт, Малчны худаг, Сэнжит гэсэн нийт 8 гүний худаг, усан бүхий газрын ойр орчинд үүссэн хог хаягдлыг нийт 20 орчим ажилчдын бүрэлдэхүүнтэйгээр цэвэрлэж, ойролцоогоор 0.7 тн хогийг тээвэрлэн хогийн цэгт хаясан.

Бүх нийтийн цэвэрлэгээний өдөрөөр -Хэлтэс нэгжүүдийн нийт-18 ажилчдыг хамруулан гүний худгуудын доторх талбай болон гадна талбайн их цэвэрлэгээг хийсэн.

Шувуун хөөврийн булгийн тэмдэгжүүлэлт хийсэн байдал

2022 оны 10-р сарын эхний байдлаар Монцемент үйлдвэрийн бохир ус цэвэрлэх байгууламж нь нийт 11884 м³ ахуйн бохир усыг хүлээн авч, цэвэршүүлсэн байна.

Усны хяналт:
Улирал тутам Дорноговь аймгийн МХГ болон ОХШХ-ийн дагуу жилд-1 удаа гүний худгууд болон ахуйн уснуудын мониторингийн ажлууд тогтмол хийгдэж байна.

Дундын усан сангийн кабелин утаснууд зарим газруудад ил гарсаныг засварлаж, далдалсан.

Гүний худгуулын хаягжуулалтыг сэргээн засварлах ажил хийгдэж байна.

Шанаган могойт гүний худгийн гадна талбайд таригдсан Хайлаасны ургалт. Хайлаас мод: хөрс голохгүй, тэсвэртэй ургамлан хашлага болон ногоон байгууламжийн хүрээнд тарьж ургуулахад илүү тохиромжтой бутлаг мод юм.

Ургамал орчинг хамгаалах

Монцемент үйлдвэрийн хэмжээнд нийт 12 тарлийн 14600 гаруй мод бут тарьж ургуулж байна. Үүнд: Улаан сухай, Жигд, Буйлс, Гүйлс, Чацаргана, Хайлаас, Улиас, Шар хуайс, Заг, Хармаг-2 төрөл, Алимны модны суулгац гэх мэт.

Мод тарихаас илүү говийн нөхцөлд хэрхэн арчилж ургуулах нь илүү чухал байдаг бөгөөд усалгааг улирал бүрд харилцан адилгүй байдаг учир 1дэх өдөр болон 4дэх өдөр Бүх нийтийн мод усалгааны өдөр болгон зарласан.

БАТЛАВ-ҮЙЛДВЭРИЙН ЗАХИРАЛ САНСУ БЭ

ҮЙЛДВЭРИЙН ДОТОРХ БОЛОН ГАДНА ТАЛБAYН МОД БУТНЫ УСАЛГААНЫ ХУВААРЬ

Хавар			Зун			Навар			Өвөл		
III			VI			IX			XII		
I-р Тасвог	II-р Тасвог	III-р Тасвог	I-р Тасвог	II-р Тасвог	III-р Тасвог	I-р Тасвог	II-р Тасвог	III-р Тасвог	I-р Тасвог	II-р Тасвог	III-р Тасвог
LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV
IV			VII			X			I		
I-р Тасвог	II-р Тасвог	III-р Тасвог	I-р Тасвог	II-р Тасвог	III-р Тасвог	I-р Тасвог	II-р Тасвог	III-р Тасвог	I-р Тасвог	II-р Тасвог	III-р Тасвог
LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV
V			VIII			XI			II		
I-р Тасвог	II-р Тасвог	III-р Тасвог	I-р Тасвог	II-р Тасвог	III-р Тасвог	I-р Тасвог	II-р Тасвог	III-р Тасвог	I-р Тасвог	II-р Тасвог	III-р Тасвог
LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV	LIV

7 Хоног бүрийн 1 дэх болон 4 дэх өдөр мод услах. /1 цагаас/

Боловруулсан: БО-ны мөргөжөөгч *Л. Вуулиг* Х. Бумэндэг
 Зөвшөөрсөн: ХАБ-ын ажлын ажилтан *М. 000* М. Энхбатар

Монцемент үйлдвэрийн дотор таригдсан Жигд, Буйлс мод.

Монголын улаан номд орсон Улаан сухай модны мөчрийг усанд хийх-чийг авхуулах, үндэслэхэд илүү үр дүнтэй байх зорилгоор. /сухайн мөчир-2000ш/

Сухайн мөчир бэлтгэх тарих

1. Мөчрийг 18-20см таашуу тайрч багцлах
2. Бэлтгэсэн мөчирөө чийг алдахгүйгээр битүүмжилж хадгалах
3. Хавар тарилт хийх

Тарих

1. Хоовоо бэлтгэх /15x18см/ хэмжээтэй
2. Ямар суулгац тарихаас хамааран хөрсөө бэлтгэх.
3. Бэлтгэсэн бортоготой хөрсөө услах, тарилт хийхэд бэлтгэх
4. Мөчирөө суулгах.

Тарилтын дараах арчилгаа

1. Усалгааг тогтмол 7 хоногт 2-удаа услах
2. Гербицид буюу хог ургамалыг 14 хоногт 1-2удаа түүх

Үрийн нөөц бэлтгэх

Модны үр: Жигд, Буйлс үрийн бүрэн болцоос хамааран үр түүж хадгалах ажил хийгдэж байна.

Говийн нөхцөлд ургасан модноос үр бэлтгэх нь олон талын давуу талтай юм. Үүнд:

1. Үрээр тарилт хийхэд ургах хувь: 80-90% байдаг
2. Тарилтын дараа ил талбайд гаргахад ургах чадамжийн хувьд: 90-95%.
3. Өвчин хортонд тэсвэртэй. гэх мэт.

Үр түүх явц.

Латин нэр: *Elaeagnus moorcrofti*

6-8 орчим метр өндөр ургадаг. Үр жимсний гадуур нь шар өнгийн хальстай. Үр нь судалтай, өндөг хэлбэртэй. 1.1 см урттай.

Ургах орчин:
Элсэрхэг баянбүрдийн
булаг, сайрын захаар тоорой
сухайн хамтаар ургана.

Буйлс: IV.20-с эхлэн
ягаан цэцгээр гоёдог.
Говийн хөрсөнд ургадаг
бутлаг мод юм

Шимт хөрс хуулалт, хадгалалт

2022 оны Уулын ажлын төлөвлөгөөний дагуу 7016м³-10сарын эцсийн байдлаар 5580м³ хуулсан байна.

Шимт хөрс ачилт, буулгалтын ажлын явц.

Тэмдэгжүүлэлт

Технологийн зам дагуух тэмдэгжүүлэлт.

Шимт хөрс хамгаалалтын ажлын хүрээнд 2022-онд ургамлан хашлага хийхээр БОМТ-нд тусгагдсан бөгөөд бэлтгэл ажлыг ханган сухай болон хайлаас модны тарилтыг Сэнжит уурхайн 12 ажилтан хийж гүйцэтгэсэн.

Тарилтын ажлын явц. /Зөөврийн усалгаагаар/

Техникийн хаягдлаас гарсан. Тосны шүүр.

Тосны шүүр, арматур ашиглан технологийн зам дагуу гэрэл ойлгогч байдлаар хог хаягдлыг дахин ашиглаж чадсан.

Эерэг үр дүн: Дахиварыг дахин ашиглах, жолоочийн холын зайн баримжааг сайжруулах зэрэг давуу талтай.

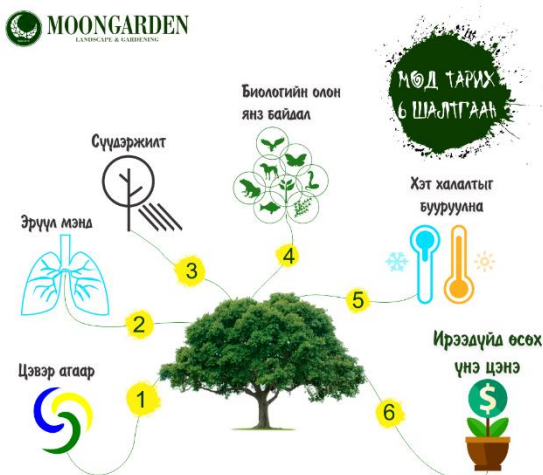
Гэрэл ойлгогч-Тосны шүүр ашиглаж хийсэн. Нэг замын бодлогыг хэрэгжүүлэн ажиллах. Олон салаа зам үүсгэхгүй байх.

Хурдны тэмдэгнүүдийг сэргээн засварласан.

2020-оны хавар Технологийн зам дагуу тарьсан жигд моднууд.

Мод ургамал нь агаарын чийгшийг 4-7% ихэсгэж, нарны хэт төөнөлтийг 10-15% бууруулдаг.

Зуны улиралд тоосны 50%

Өвлийн-37%-ийг өөртөө шингээдэг.

1 ширхэг мод жилд 120 гаруй кг нүүрстөрөгчийг шингээн авч, 104кг хүчилтөрөгч үйлдвэрлэдэг.

Навчит модны титэм дуу шуугианы 26%-ийг шингээж, 74% ойлгож сарниулана.

ТЭРБУМ МОД ҮНДЭСНИЙ ХӨДӨЛГӨӨН

НҮБ-ын Ерөнхий Ассамблейн 76 дугаар чуулганд оролцож буй Ерөнхийлөгч У.Хүрэлсүх Дэлхий нийтийн өмнө тулгараад буй уур амьсгалын өөрчлөлтийн асуудлыг шийдвэрлэхэд хувь нэмэр оруулахын тулд 2030 он гэхэд Монгол Улсад тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөнийг зарласан бөгөөд энэхүү санаачлагын дэмжин Монполимет Групп 1 сая мод тарин ургуулах амлалтаа өгсөн.

Нэг тэр бум үндэсний хөдөлгөөнийг дэмжин амлалт өгч баталгаажуулах үйл ажиллагаа

4. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТАЙЛАН

“Монцемент билдинг материалс” ХХК-ийн “Сэнжит худаг” шохойн чулуу, цахиурлаг занарын ордыг ил аргаар ашиглах, цемент үйлдвэрлэх төслийн олборлолтын үйл ажиллагааны улмаас өнөөгийн байдлаар 21.7 га ухаш 3.2 га хөрсний овоолго үүсэн байна. Харин 20 жилийн дараа уурхайн ухаш 16.6 га-аар тэлж хөрсний овоолго 21.3 га болж өөрчлөгдөхөөр байна. Уг төсөл нь ТЭЗҮ-д тусгагдсанаар 170 жилийн дараа хаагдах төлөвлөгөөтэй учир цаашид уурхайн явцын нөхөн сэргээлт болоод нөхөн сэргээлт хаалтын өмнөх туршилт судалгааны ажлыг хийж хэрэгжүүлэхээр байна.

ТЭЗҮ-д тусгагдсанаар төслийн үйл ажиллагаанаас шинээр 39.2 га талбай элэгдэл, эвдрэлд орно гэж тооцсон байна.

Иймээс холбогдох журмын дагуу үржил шимт хөрсний овоолгыг “MNS 5916:2008 стандартын дагуу үүсгэж, газар шорооны ажлын үед шимт хөрс хуулалт, хадгалалт” стандартын дагуу хадгалж хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлэн ажиллана. Мөн уурхайн хаалт, нөхөн сэргээлтийг хийхдээ MNS 5914:2008, MNS 5915:2008, MNS 5916:2008, MNS 5917:2008, MNS 5918:2008, MNS 4943:2011, MNS 6296:2011, MNS 900:2005, MNS 6148:2010, MNS 3597:1983 стандартуудыг баримтлан хийх шаардлагатай.

Шимт хөрсийг 2-оос илүү жилээр хадгалах шаардлага гарч байгаа тул салхины зонхилох чиглэлийн дагуу шимт хөрсний овоолгын гадна талаар салхиар тоос шороо дэгдэн, шимт хөрс алдагдахаас сэргийлж хашаа хамгаалалт хийж, овоолгын дээд гадаргуу, хажууг хэлбэршүүлэн олон наст өвслөг ургамал тарьж хамгаалалт хийнэ.

Төслийн явцын нөхөн сэргээлтийн хэрэгжилтийг хүснэгтээр үзүүлээ.

Хүснэгт 5. Нөхөн сэргээлтийн тайлан

Д/д	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээх арга хэмжээ	Байгаль хамгаалахад хэрэгжүүлсэн хэмжээ	орчныг авч арга	Арга хэмжээний цар хүрээ	Нийт зардал (мян.төг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Зураг
1.	Техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтэнд шаардагдах шимт хөрсийг стандартын дагуу хадгалах, хэлбэржүүлэлт хийх	Шимт хөрсийг хуулах 3.27 га талбай Шимт хөрсийг хамгаалах, хадгалах;	2.79 га 5.580м3		5.580 м ³	Олборлолтын зардалд тусгагдсан	Олборлолтын явцад	
2.	Уурхайгаас үйлдвэр хүрэх технологийн зам дагуу мод тарьж ой зурвас бий болгох	Зам дагуу 1.4 га талбай 560 ш мод тарилт хийж ургуулах	Технологийн зам дагуу сухай-365ш, хайлаас-195ш тарилт хийсэн.		Технологийн зам дагуу	560ш x 3.5= 1960.0		
3.	Шимт хөрсийг 2-оос илүү жилээр хадгалах шаардлага гарч байгаа тул салхины зонхилох чиглэлийн дагуу шимт хөрсний овоолгын гадна талаар салхиар тоос шороо дэгдэн, шимт хөрс алдагдахаас сэргийлж хашаа хамгаалалт хийж, овоолгын дээд гадаргуу, хажууг хэлбэршүүлэн олон наст өвслөг ургамал тарьж хамгаалалт хийнэ.	Шимт хөрс ургамалжуулах	Шимт хөрсний талбайн хэсгийг тойруулж хашуулж-Сухай-150ш тарилт хийсэн. Хар хөрс-9м3.		Үйлдвэрийн талбай	1500.0	Жилийн турш	
Нийт төсөв						3460.0		

“Сэнжит худаг” шохойн чулуу, цахиурлаг занарын ордыг ил аргаар ашиглах, цемент үйлдвэрлэх төслийн 2022 онд нөхөн техник болон биологийн нөхөн сэргээлтийн ажил хийгдэхгүй бөгөөд харин шимт хөрс хуулах ажил хийгдэх болно. Иймд шимт хөрсний үржил шимийг алдагдуулахгүй тоосжилт үүсгэхгүй байх үүднээс ургамалжуулан хадгалах бөгөөд уг ажилд 3 460 000 төгрөг зарцуулсан.

Нөхөн сэргээлтийн тайлан.

2022 оны Байгаль орчин нөхөн сэргээлтийн ажлын хүрээнд 5 сарын 10-20 мөн Х-ХI сарын 1 хүртэлх хугацаанд орчны тоосжилт болон салхины хурд, дуу чимээг бууруулах зорилгоор Монцемент үйлдвэрийн дотор нөхөн тарилтанд дараах модны суулгац, үржүүлгийн ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.

Мод-суулгац	2022он					
Мод-суулгац	2022он	Сухай-Уурхай	45ш	150ш	1786	95%
		Сухай-Үйлдвэр доторх	25ш	131ш		95%
		Буйлс-Үйлдвэр дотор	65ш			92%
		Жигд-Үйлдвэр дотор	110ш			80%
		Жигд-Өргөн сум	270ш			60%
		Сухай-Хайлаас-аян УБ хот		350ш		
				670ш		
Үржүүлэг	2022он	Жигд-үр	200-150ш		2300ш	80%
		Буйлс-үр	300-190ш			80%
		Сухай-мөчир	2000-	1960ш		94%

Хайлаас, Буйлс, Жигд үрээр тарилт хийсэн

Үр дүн: Ургалт жигд, навчны урт-4-5см, урт-70-90см.
 Буйлс үрээр-300-210ш=80%
 Жигд үрээр-220-148ш=85%
 Сухай мөчир-2000ш-1940ш=92%

Намрын мод тарилт. 2022-Байгаль эх дэлхийн уур амьгалийн өөрчлөлтөд ажилтан бүрийн оролцоо аянг зохион байгуулан ажилласан. Дээрх аянд 7 хэлтэс нэгжийн 130 ажилтан хамрагдсан. Үүнд -ЭХУХХ-27, ЧЛХ-15, ЗМХ-24, ҮХ-32, Төмөр зам-13, ЦЗХ-10, Захиргаа ХАБЭАБОХ-10. Нийт-1.240.төг. Хайлаасны суулгац-688ш худалдан авсан.

Д/Т	Хайтгал	Өлсөн	Хүлээгдэж байгаа
1	Мод тарилтын төлөвлөгөөний дагуу	10000 ш	10000 ш
2	Мод тарилтын төлөвлөгөөний дагуу	10000 ш	10000 ш
3	Мод тарилтын төлөвлөгөөний дагуу	10000 ш	10000 ш
4	Мод тарилтын төлөвлөгөөний дагуу	10000 ш	10000 ш
5	Мод тарилтын төлөвлөгөөний дагуу	10000 ш	10000 ш

Мод тарилтын бэлтгэл ажил

Төлөвлөгөөний дагуух газруудад тарилтын ажлыг хийж, усалгааг зөөврийн усны машинаар усалсан.

Дорноговь аймаг Өргөн сумын ЕБС-ийн II-V-р ангийн хүүхдүүд 120 хүүхэд АУБ нарын хамт бх30-тай хүлэмжинд үрээр болон мөчрөөр говийн хөрсөнд ургах нийт-5төрлийн мод бутыг танилцуулж, ил талбайд ургасан хүнсний ногооны тухай мэдлэг мэдээлэлийг танилцуулж ажилласан.

Д/Т	Хайтгал	Өлсөн	Хүлээгдэж байгаа
1	Мод тарилтын төлөвлөгөөний дагуу	10000 ш	10000 ш
2	Мод тарилтын төлөвлөгөөний дагуу	10000 ш	10000 ш
3	Мод тарилтын төлөвлөгөөний дагуу	10000 ш	10000 ш
4	Мод тарилтын төлөвлөгөөний дагуу	10000 ш	10000 ш
5	Мод тарилтын төлөвлөгөөний дагуу	10000 ш	10000 ш

Бортоготой хөрс нийт-220ш бэлтгэн усалгааг хийж, буйлс мод үрээр хэрхэн тарих талаар V-р ангийн хүүхдүүдэд зааж, зөвлөн тарилт хийсэн.

Мод бутны усалгаа, арчилгаа

Тарилтын дараах арчилгааг тогтмол хийснээр ургамал хэвийн ургах, цаг уурын нөхцөлд дассан тэсвэртэй болж ургана.

1. Гербицидийг 14 хоногт 1-2 удаа тогтмол түүх.
2. Усалгааг дээрх хуваарийн дагуу улиралд нь зохицуулж хийх.
3. Зуны улиралд өглөө, оройд услах нь үр дүнтэй байдаг.
4. 7-сард өвчин хортонь эсрэг Децис-ийг бага тунгаар найруулж цацах.
5. Хуурайшилт ихтэй үед ургамал өвчлөх магадлал ихэсдэг.

Хармагийн усалгаа, арчилгааны ажил хийгдэж байна.

Үйлдвэрийн доторх болон гадна талбайн усалгаа.

- ✓ Тогооны ирмэг, шуудууны ханыг дагуулж услах.
- ✓ Тогоог дүүртэл, ханатал услах.
- ✓ Модны тогоог сэргээх, гербицидийг түүж устгах.

Үрсэлгээ, Бойжуулалтын ажил: Хөрс бэлтгэх, бортого ховоо бэлтгэн чинжүү-80ш, хаш-80ш, ил талбайн лооль-800ш төрөл, өргөст хэмх-гөлгөр-220ш, недирланд-180ш үрсэлгээг тус тус хийсэн.

Үрнүүдийн соёлолт, сийрүүлэлт, салгалтын ажил хийгдэж байна.

2022.3. -4.30-ны байдлаар, жинхэнэ навч, чинжүүний бундуу үүссэн.

Өргөст хэмхийн сойлтыг зөв хийх, таналт, хөрс сийрүүлэлт, бортогой модны гербицид түүсэн.

Зуны улиралд ажилчидаа эко хүнсээр хангах зорилгоор: Хүлэмж болон ил талбайд туршилтын шугамын хүрээнд БОНС-ийн төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу бэлтгэл ажлыг ханган. Ил талбай болон хүлэмжинд дээрх ажлуудыг хийж гүйцэтгэж байна.

Ил талбайн зохион байгуулалт

БОНС-ийн төлөвлөгөөний дагуух-ил талбайн зохион байгуулалтын план зургийн үндсэн дээр талбайн хуваарилалтыг хийж ил талбайд тарвас болон бусад төрлийн хүнсний ногоо тарьж ургуулдаг.

2022-онд газрын алим тарьж туршлага судлан ажилласан.

Ил талбайн цэнэг усалгаа хийх-хайрцаглаж бэлтгэх.

Ургалтын үеийн бүрэн болцоос хамааран түүвэрлэн хураалт хийнэ.

5. ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТАЙЛАН

Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлсний үр дүнд тухайн газрын биологийн олон янз байдал болон амьдрах орчны нөхцөл илүүтэй сайжирсан байх нь дүйцүүлэн хамгааллын гол зорилго оршино.

Хүснэгт 6. Дүйцүүлэн хамгааллын арга хэмжээний тайлан

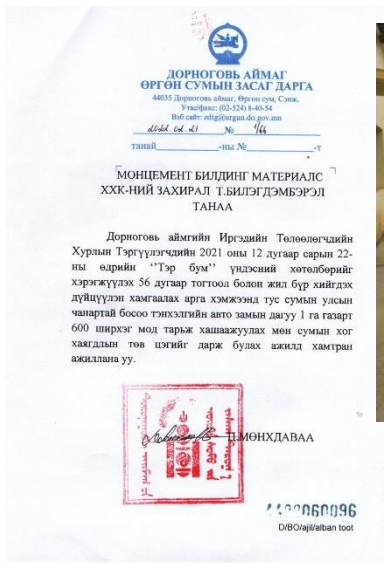
Хамгааллын арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа давтамж
Салхи шуурга, элсний нүүдэлээс хамгаалах	Сумын улсын чанартай босоо тэнхэлгийн авто замын дагуу 1 га газарт 600 ширхэг мод тарьж хашаажуулах	Хашаажуулалтын ажлыг 1.2га-д хийсэн. Мод тарих бэлтгэл ажлын хүрээнд Универсаль техник-3өдөр ажилласан. Нийт 7 хэлтэс нэгжийн 21 ажилтан хамрагдсан.	Сум орон нутгийн хэмжээнд	1	3500.0	2022 он 1 удаа
Сумын хог хаягдлын төв цэгийг дарж булах ажилд хамтран ажиллах	Сум орон нутаг болон ЗДТГ-тай хамтран ажиллах	Хог хаягдал ЗР-ийн хүрээнд ангилан ялгалтын бункер-2ш Хогийн цэг дарах ажилд хамтран ажилласан.	Сум орон нутгийн хэмжээнд	1	-	2022 он 1 удаа
Нийт дүн					3500.0	

“Монцемент Билдинг Материалс” ХХК-ийн Дорноговь аймгийн Өргөн сумын нутагт орших “Сэнжит Худаг” шохойн чулуу, цахиурлаг занарын ордыг ил аргаар ашиглах, цемент үйлдвэр”-ийн 2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийг хэрэгжүүлэхэд 3 500 000 төгрөг зарцуулсан.

Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний тайлан

2022-онд Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд Өргөн сумын ЗДТГ-аас тодорхойлж зааж өгсөн 1.20 га газарт мод тарих ажлын хүрээнд дараах ажлуудыг хийж гүйцэтгэсэн.

1. 1.2 га газрыг хашаажуулах ажлыг хийсэн.
2. Универсаль техник ашиглан 570 тогооны нүх ухаж бэлтгэсэн.
3. 200 ширхэг Жигдний суулгац тарьсан.
4. Буйлс, Хайлаасны бортоготой суулгац-32ш
5. Нийт 6 хэлтэс нэгжийн 27 ажилтан тарилт хийсэн.
6. Тарилтын дараах усалгааг зөөврийн усны машинаар- нийт 12 удаа.

Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ-2022 он

Мод тарилтын дараах-Биологийн олон янз байдал.Нэр: *Limonium aureum* (L.) Hill.ex Kuntze - Алтан бирмэг, Амьдралын хэлбэр: Олон наст

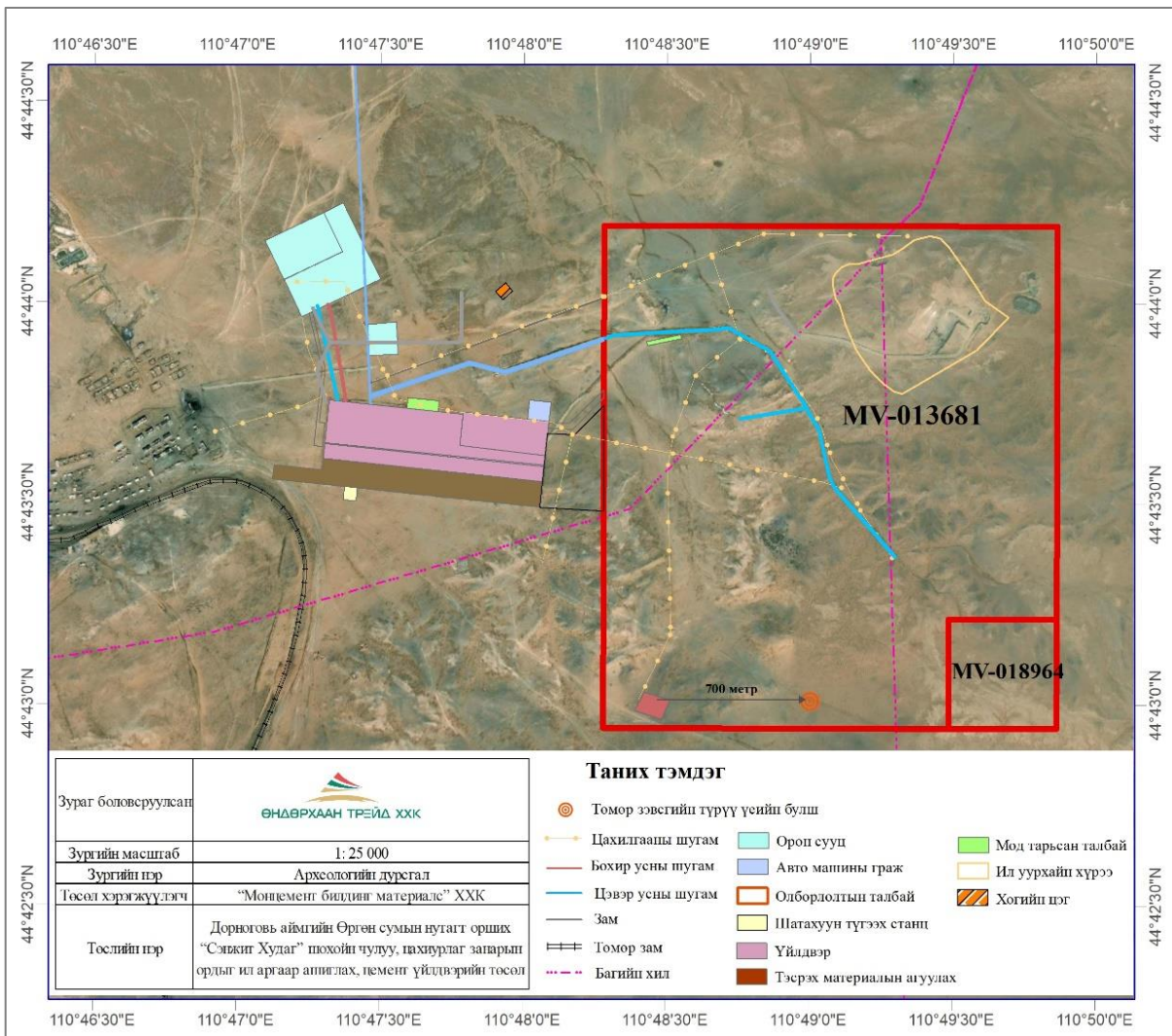
6. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТАЙЛАН

Төслийн талбай болон түүний нөлөөллийн бүсэд нүүлгэн шилжүүлэлт хийх малчин айл өрх байхгүй. Уурхай нь үйл ажиллагаа явуулж дууссаны дараа уурхайн хаалттай холбоотой нүүлгэн шилжүүлэлт хийгдэнэ.

7. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ ТАЙЛАН

Археологийн хайгуул, тандан судалгааны ажлын үр дүнд ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбайн урд хэсэгт дугуй хэлбэрийн намхан дардастай, голдоо хонхор булш нэгийг илрүүлэн дурсгалын гадаад зохион байгуулалтад үндэслэн хүрэл, төмрийн түрүү үед холбогдох булш, оршуулгын дурсгал хэмээн урьдчилсан байдлаар үзэж баримтжуулсан бөгөөд олборлолтын талбайгаас урагш 2 км тэсрэх бодисын агуулахаас 700 м-ээс 1 км зайтай нөлөөлөлд өртөхөөргүй байна.

Зураг 1. Археологийн олдворын байршил

- Газар шорооны ажлын үед өмнө нь судалж тогтоож чадаагүй археологийн болон түүх соёлын үлдэц, үнэт зүйлс өртөж болзошгүй. Иймд “Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль”-ийн заасны дагуу түүхийн болоод соёлын өв сангийн зүйлүүд олдох буюу байх магадлал ихтэй бол нэн даруй төслийн үйл ажиллагааг зогсоож, орон нутгийн засаг захиргаа мөн улс төрийн болон холбогдох шинжлэх ухааны судалгааны байгууллагуудад мэдэгдэх үүрэгтэй. Уг үүргээ хэрэгжүүлэн ажиллана.
- Түүх, соёлын дурсгал болон ард түмний зан үйлд харшлах зүйлсийг хөндөхгүй байхын үүднээс талбайд орших дурсгалт зүйлст хамгаалалт хийх, ойр орчмоор нь машин техник явуулахгүй байхаар зохион байгуулна.

Хүснэгт 7. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Нийт зардал Мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Гүйцэтгэл	Баримтлах стандарт, аргачлал
Соёлын өвийн талаарх сургалт, зааварчилгаа өгөх	Уурхайн ажилтнуудад	200.0	2022 он	Үйлдвэр болон уурхайн нийт ажилчдад бүх нийтийн сургалтаар соёлын өвийн сургалт орж хэрхэн ажиллах талаар сургалт орсон.	Соёлын өвийн тухай хууль Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль
Түүх соёлын дурсгалт газрыг тоногдон дээрэмдүүлэхээс урдчилан сэргийлэх, ажиглалт хамгаалах арга хэмжээ авах	Дурсгалт газар	Үйл ажиллагааны зардалд тусгагдсан.	2022 он	Гэрээг хамгаалтийн албанд үүрэг даалгавар өгч компанийн тусгай объектуудыг эргэж тойрч хяналт шалгалт хийж байх үед энэхүү соёлын дурсгалт газрыг тоногдон дээрэмдүүлэхээс урьдчилан сэргийлж ажиллахыг үүрэг болгосон.	
Төслийн талбайд шинээр газар хөндөх үед соёлын өвд хамаарах эд өлгийн зүйл олдох үед холбогдох археологи, палентлого газарт мэдэгдэх	Газар шорооны ажил хийх талбайд зөвхөн илэрсэн тохиолдолд	Илэрсэн үед ашиглах гэнэтийн зардал учир жил бүрийн БОМТ-ын зардалд тусгаагүй болно.	2022 он	Шинээр газар хөндөх үел соёлын өвд хамаарах эд өлгийн зүйл олдох үед холбогдох шатны байгууллагад мэдэгдэж ажиллахыг бүх ажилчдад үүрэг болгон ажилладаг.	
Нийт зардал		200.0			

8. ХИМИЙН БОДИСЫН ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТАЙЛАН

Тэсэлгээний ажил нь шохойн чулуу, цахиурлаг занаржсан аргиллит зэрэг чулуулагт хийх тул чулуулгийн физик-механик шинж чанарт тулгуурлан үзүүлэлтүүдийг сонгож тооцоолсон. Шохойн чулууны бат бөхийн коэффициент нь профессор М.М.Протодьяконовын ангиллаар IIIa бүлэгт буюу хүнд тэслэгдэх зэрэгт орох ба эзлэхүүн жин дунджаар 2.59 тн/м байна

Тэсэлгээнд Анфо болон Эмульсийн тэсрэх бодисыг хэрэглэхээр тооцсон ба 20 жилийн хугацаанд 1.5 сая.м³ уулын цулын материалд 1.1 тонн эмульсийн тэсрэх бодис хэрэглэхээр тооцсон байна.

Цементийн үйлдвэрийн технологийн дамжлагад химийн бодис ашиглахгүй бөгөөд лаборатори болон саарал ус цэвэршүүлэх системд химийн бодис ашиглана. Лаборатори болон саарал ус цэвэршүүлэхэд нийт 102 нэр төрлийн бодисыг жилд ойролцоогоор 221.6 кг хуурай, 192 л шингэн бодис хэрэглэхээр тооцсон байна. Химийн бодисын нэр томъёо, зарцуулалтын хэмжээг химийн эрсдэлийн үнэлгээнд нарийвчлан авч үзсэн.

Хүснэгт 8. Химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн тайлангийн зардал

Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх хамгаалах арга хэмжээ	Хамрах хүрээ	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ Нийт зардал (төгрөг)	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Зураг
Лаборатори болон ус цэвэршүүлэх байгууламжид ашиглах 97 нэр төрлийн химийн бодисын хадгалалт, ашиглалтын стандарт, дүрэм журам мөрдөөгүйн улмаас эрсдэл үүсэх	Химийн бодис бүтээгдэхүүний хадгалалт, хамгаалалт, ашиглалт, зарцуулалтад байнга хяналт тавих, заавар зөвлөмжийг мөрдөж ажиллах, лабораторийн аюулгүй ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулан ажиллах зэрэглэлээр ангилан ялгах	Лабораторийн химийн бодистой харьцаж ажиллаж байгаа бүх шатны ажилтан, албан хаагчид химийн бодистой харьцах заавар зөвлөмжийг хэрэгжүүлэн ажиллах	Болзошгүй ослын үед авах арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулан ажиллаж байна	Бүх бодисын хэмжээнд Төслийн хугацаанд	102 Үйл ажиллагааны зардалд тусгасан	Төслийн хугацаанд	<p>Боловсруулах үйлдвэр үйлдвэрлэх үйлдвэр</p> <p>Химийн бодисын сав, уутыг содын уусмалаар угааж саармагжуулан, хадгалах түр цэгийг үйлдвэрийн хашаанд салхины ноёлох чиглэлийн дор байгуулан хадгалах, эсвэл химийн бодисын сав баглаа боодол устгадаг аж ахуй нэгж болон хоёрдогч түүхий эд авах цэгт нийлүүлэх</p> <p>Зураг 1. Химийн бодисын сав, уутыг содын уусмалаар угааж саармагжуулан, хадгалах түр цэгийг үйлдвэрийн хашаанд салхины ноёлох чиглэлийн дор байгуулан хадгалах, эсвэл химийн бодисын сав баглаа боодол устгадаг аж ахуй нэгж болон хоёрдогч түүхий эд авах цэгт нийлүүлэх</p>
Тэсрэх болон химийн бодисын уут савыг зориулалтын бус газар хадгалснаар хур борооны усаар угаагдах, хөрсөнд нэвчилт өгөн орчныг бохирдуулах эрсдэл үүсэж болзошгүй	Химийн бодисын сав, уутыг содын уусмалаар угааж саармагжуулан, хадгалах түр цэгийг үйлдвэрийн хашаанд салхины ноёлох чиглэлийн дор байгуулан хадгалах, эсвэл химийн бодисын сав баглаа боодол устгадаг аж ахуй нэгж болон хоёрдогч түүхий эд авах цэгт нийлүүлэх	Уурхайн болон үйлдвэрийн талбай, тэсрэх бодисын агуулахын талбай	Химийн бодисын сав баглаа боодлыг химийн агуулахад хадаглаж байна. Шаардлагатай хэмжээнд хүрэнгүүт дахин боловсруулах үйлдвэрт гэрээний дагуу хамтран ажиллана.	Жилд 1 удаа	1 850.0	2022 он	
Зардал					850.0		

Химийн бодисын агуулах

“MNS 6458 : 2014 Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй. Химийн хорт болон аюултай бодис, бүтээгдэхүүний агуулах. Ерөнхий шаардлага” стандартын шаардлагыг бүрэн хангасан. Химийн бодисыг 4 төрлөөр хадаглах 15 тн бодис агуулах хүчин чадалтай химийн бодисыг агуулах шинээр бариулан хүлээн авлаа.

Химийн бодисын агуулах

Химийн бодисын агуулах

16ш Буйлс мод тарьсан.

9. ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТАЙЛАН

Монцемент билдинг материалс -ийн “Сэнжит худаг” шохойн чулуу, цахиурлаг занарын ордыг ил аргаар ашиглах, цемент үйлдвэрлэх төсөл нь өөрийн үйл ажиллагаандаа OHSAS 18000 буюу ажлын байрны эрүүл ахуй, аюулгүй ажиллагааны журмыг нэвтрүүлэн ажиллах нь зүйтэй. Уурхай болон үйлдвэрийн гэнэтийн ослын эрсдэлийн үнэлгээ болон тэдгээрээс урьдчилан сэргийлэх, нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөг доорх хүснэгтэд хураангуй байдлаар үзүүлэв. Уг арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хөрөнгө зардлыг үйл ажиллагаа болон БОМТ-ний зардалд зайлшгүй тусгаж хэрэгжүүлэн ажилласнаар төслөөс үүсэх аюул ослоос үүдэлтэй эрсдэлийг бууруулах, зайлс хийх бүрэн боломжтой байна. Аюул ослоос үүсэх эрсдэл нөлөөллийн эрсдэлийн үнэлгээнд нарийн тусган оруулсан болно.

ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ТАЙЛАН

Монцемент төслийн хүрээнд үйлдвэр ажилчдын хотхон, уурхай зэрэг гадл гарч болзошгүй байрилга байгууламж, шаардлагатай цэгүүдэд галын нийт галын хорыг цэнэглэж, хуурай болон нүүрсхүчлийн хийн гал унтраагууруудыг байрлуулсан.

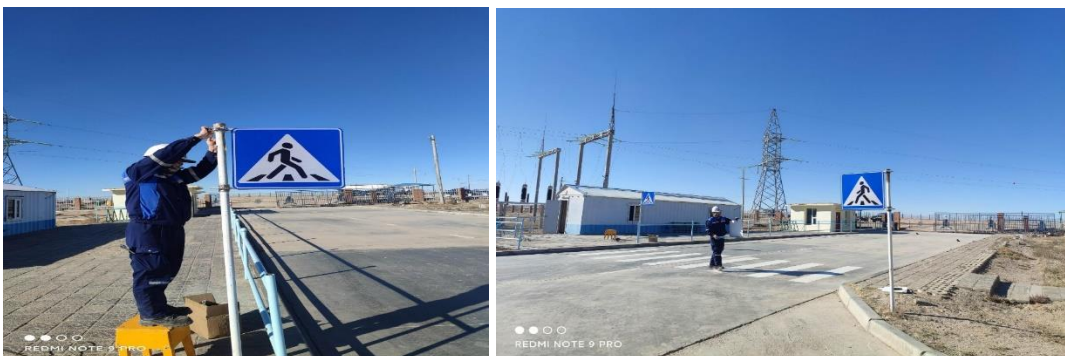
Ажлын байрны галын дүгнэлт, ШТС-ийн галын дүгнэлт хийлгэх шаардлагатай бичиг баримтын боловсруулалт, АБҮ-ийг хийж албан хүсэлтийн дагуу Дорноговь аймгийн Онцгой байдлын газраар Галын аюулгүй байдлын дүгнэлт-ийг гаргуулсан.

ХАБЭА хуулийн 17-дугаар зүйл заалтыг үндэслэн ХАБЭА хэлтсээс “Ололт амжилт сургалтын” төвтэй хамтран Бүх хэлтэс нэгжийг хамарсан 2022 оны Намрын нийт ажилчдын сургалтыг 2022 оны 10 дугаар сарын 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 өдрүүдэд тус тус зохион байгууллаа.

Сургалтын явц-Ололт амжилт-2022он

Аюул ослоос урьчилан сэргийлэх үүднээс ХАБ-ын болон замын хөдөлгөөний нийт-200гаруй ширхэг тэмдэг тэмдэглэгээг байршуулсан.

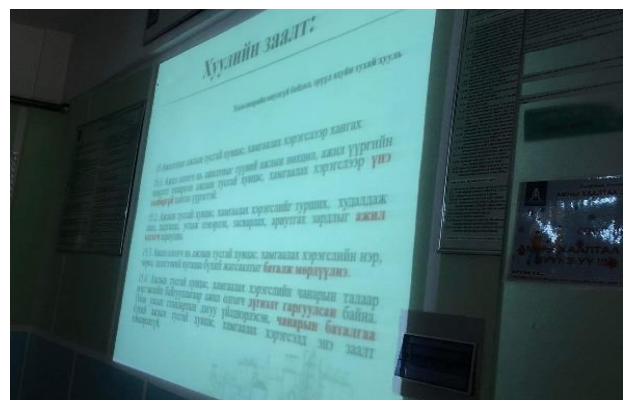

Болзошгүй аваар ослоос урьдчилан сэргийлэх, ариутгал халдваргүйтэл

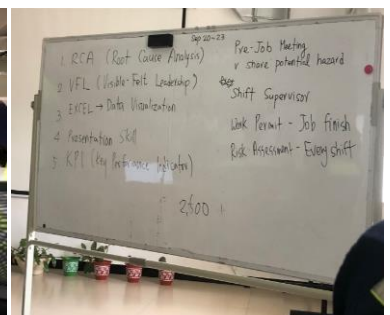
Ариутгал халдваргүйжүүлэлт: Коронавируст халдвараас урьдчилан сэргийлэх дотоодын ариутгал халдваргүйтгэл давхардсан тоогоор 3205 м2 талбайд хийгдсэн.

2022 оны 08-р сарын 12,13,14,15,16,24-ний өдрүүдэд ХАБЭАБОХ-с зохион байгуулсан Гар хурууны бэртэлээс уртдчилан сэргийлэх сургалтыг амжилттай зохион байгуулсан нийт- 90 ажилтан хамрагдсан байна.

Өндөр эрсдэлтэй зургаан ажлын байранд зөвшөөрөл олгох сургалтыг ХАБЭАБО хэлтэс Үйлдвэрийн захиралтай хамтран үйлдвэрийн нийт менежер, инженер, хэсгийн ахлах ажилнуудад сургалт оров

Сургалтын үйл явц.

Хүснэгт 9. Осол эрсдэлийн менежментийн тайлан

Болзошгүй аюул, осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Тоо хэмжээ	Хэрэгжилт	Нийт зардал, мян.төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Зураг
Байгалийн аюултай үзэгдлийн нөлөөгөөр	Гамшгийн үед авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулах, сургалт явуулах	Уурхай болон үйлдвэрийн ажилчдад	Жилд 1 удаа	Замын-үүд сумын /ОБЕГ/-тай очиж уулзан гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөө батлуулсан. Үйлдвэрийн нийт ажилтангуудад Галын аюулгүй байдал, практикийн сургалтыг авсан.	1050.0	2022 он	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль
Хүний буруутай үйл ажиллагаанаас	Хөдөлмөр хамгааллын дотоод журам боловсруулах, сургалт явуулах						Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль
Тоног төхөөрөмжийн гэмтэл, элэгдэл эвдрэлээс	Машин механизм, тоног төхөөрөмжийг бүрэн бүтэн байдлыг жилд тогтмол шалгаж засвар үйлчилгээг заасан цаг хугацаанд хийж байх хэрэгтэй	Уурхайн тоног төхөөрөмж болон үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжүүдэд	-	Уурхай болон үйлдвэрийн Уурхай болон үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж машин механизмуудыг хэлтэс нэгжүүд тус бүрдээ хариуцан байнгын хяналт тавин ажилладаг.	ҮАЗ тусгах	тогтмол	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль болон БОННУ-ний арга, зөвлөмжийн дагуу
Ил уурхайн гарч болзошгүй осол	Уурхайд гарсан осол, аюул, хор уршгийг шуурхай арилгах, даамжрахаас урьдчилан сэргийлэх, хүний амь насыг аврах төлөвлөгөө боловсруулан баталж ажиллах	Ил уурхай ба уурхайн бусад талбай	Жилд 1 удаа	Гамшигаас хамгаалах төлөвлөгөөг Онцгой байдлын газраар батлуулан ажиллаж байна.	1,000.0	2022 он	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль 24-25 дугаар зүйл Хүдрийн ил уурхайн аюулгүй байдлын дүрэм Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын А/75 дугаар тушаал (2016-03-25)
Нийт дүн					2050.0		

“Монцемент билдинг материалс” -ийн Сэнжит худаг шохойн чулуу, цахиурлаг занарын ордыг ил аргаар ашиглах, цемент үйлдвэрлэх төслийн осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд 2,050,000 төгрөгийг зарцуулан ажилласан.

10. ХОГ ХАЯГДЛЫН ТАЙЛАН

“Монцемент Билдинг Материалс” ХХК –ийн бохир ус цэвэршүүлэх байгууламж нь цагт 10 м³ бохир усыг цэвэрлэх хүчин чадалтай. Механик, биологийн болон гүний цэвэрлэгээ бүрэн хийж хлорын диоксидоор халдваргүйжүүлж үйлдвэрийн технологийн усанд эргүүлэн ашигладаг учир шингэн хаягдал үүсэхгүй. Харин уурхайн болон үйлдвэр ажилчдын хотхоноос ахуйн болон үйлдвэрээс ахуйн хуурай хог хаягдал гарахаар байна. Төслийн үйл ажиллагаанаасаа гарч буй хог хаягдлын хэмжээг багасгах, эх үүсвэр дээр нь ангилан ялгах, дахин ашиглах болон дахин боловсруулах замаар гарсан хог хаягдлын хэмжээг бууруулах, хог хаягдлаас үүсэх сөрөг нөлөөллийг аль болох бага байлгах үүднээс хог хаягдлын менежментийг маш сайн хэрэгжүүлэх ажиллах шаардлагатай.

Зураг 2. Хог хаягдлыг бууруулах менежментийн үндсэн зарчим

Төслийн хүрээнд хог хаягдлыг менежментийг хэрэгжүүлэх зорилгоор дараах дотоод журмуудыг даган мөрддөг.

- Хог хаягдлыг цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх, устгах журам
- Аюултай хог хаягдлыг цуглуулах хадгалах журам

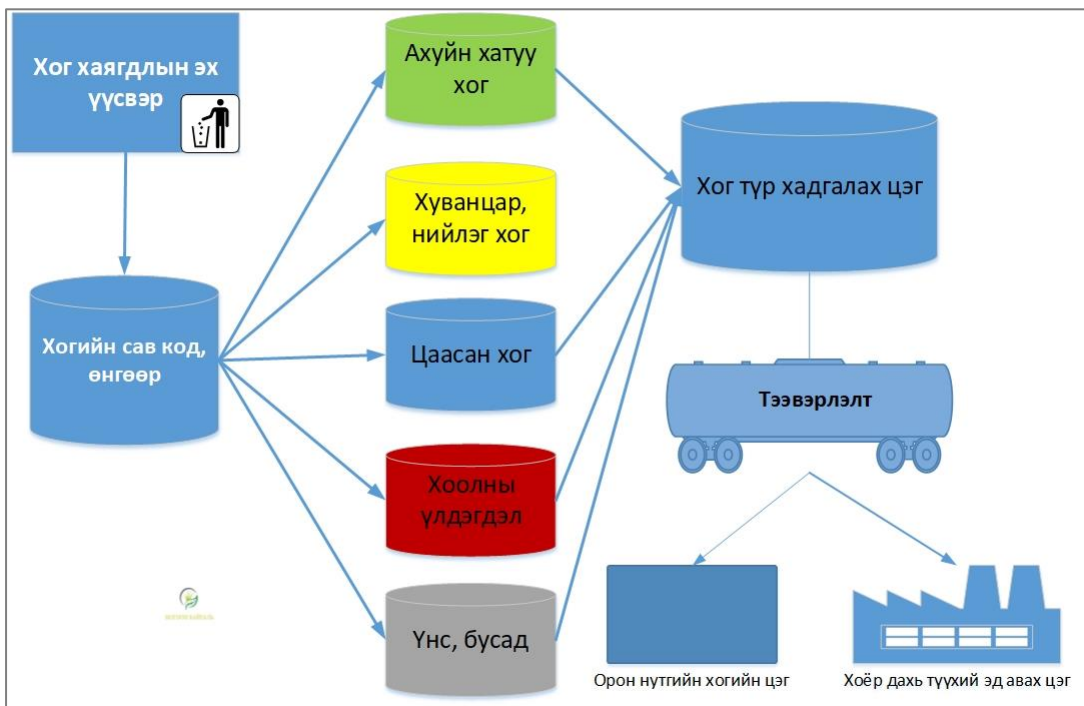
Журмын дагуу доорх арга хэмжээг авч хэрэгжүүл ажиллана.

Үүнд:

- Уурхайн хог хаягдлыг багасгах, хянах дотоод журам боловсруулах
- Хогийг анхан шатанд нь ангилан, ялгаж дахин ашиглах боломжтой хог хаягдлын хувь хэмжээг нэмэгдүүлэх
- Зориулалтын хогийн савнуудыг тусгай талбайд байрлуулж, битүүмжлэл сайтай байлгах

- Хог хаягдлыг зохистойгоор хаяж байгаа эсэхэд тогтмол хяналт тавьж ажлын байрны шалгалт тогтмол явуулах, ажилчдад заавар зөвлөмж өгөх
- Орон нутагт жижиг, дунд бизнесийг дэмжих зорилгоор уурхайн хог хаягдлыг тээвэрлэх, устгах зэрэг ажлуудыг гүйцэтгэх орон нутгийн компани, сумын удирдлагатай хамтарсан гэрээ байгуулан хог хаягдлыг тогтмол хугацаанд тээвэрлэж байх
- Уурхайн машин механизмаас гарах тос, тосолгооны материалын сав хуванцрыг битүүлж сайтай боловсруулах үйлдвэрт тушаах
- Хаягдал дугуй болон төмрийн хаягдлыг ангилан ялган цуглуулж дахин боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх
- Хог хаягдлын менежментийг үр ашигтай явуулахад хог хаягдлын ангилан ялгалт нэн чухал бөгөөд хаягдлыг зайлуулах тохиромжтой зөв арга замыг тогтоож зөв чиглүүлж өгдөг. Хог хаягдлын ангилан ялгалтыг эх үүсвэр дээр нь болон хог хаягдлыг хүлээн авах нэгдсэн цэг дээр явуулдаг. Эх үүсвэр дээрх хог хаягдлын ангилан ялгалтыг хялбар, үр дүнтэй байлгах зорилгоор хогийн савуудыг өнгөөр кодчилсон ба хог хаягдлын төрлөөр хаягжуулсан савнуудыг шаардлагатай цэгүүдэд байрлуулан ажилладаг байна.

Зураг 3. Хог хаягдлын нөлөөллийг буруулах арга хэмжээний тайлан

Хүснэгт 10. Хог, хаягдлын менежментийн тайлан

Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн үнэлгээ, мян/төг	Тоо хэмжээ	Хэрэгжилт	Зураг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрхзүйн баримт бичиг
Ахуйн	Ахуйн гаралтай хог хаягдлыг ангилан ялгаж дахин ашиглах, зайлуулах арга хэмжээнүүдийг авах	Үйлдвэрийн бүх төрлийн байгууламжууд	Сард 1 удаа	55.0	12	Хог хаягдлыг ангилан ялгаж Дорноговь аймагт үйл ажиллагаа явуулж буй Эко Говь ХХК-тай хамтран ажиллах гэрээ байгуулж дахин боловсруулах боломжтой хог хаягдлыг тушааж байна.		2022 он	Хог хаягдлын тухай хууль
Үйлдвэрийн	Үйлдвэрлэлийн гаралтай хаягдлыг ил задгай зориулалтын битүү ангилан ялгаж, хадгалах дахин ашиглах болон үйлдвэрлэгчид нийлүүлэх арга хэмжээнүүдийг авах	Үйлдвэрийн бүх төрлийн байгууламжууд	Сард 1 удаа	30.0	12	Үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн үйлчилгээнээс гарч буй тос масло хадгалах цэгт хуримтлагдсан хуучин тоснуудыг цуглуулан “Алтай оршихуй” ХХК үйлдвэрт тушаасан.		2022 он	Хог хаягдлын тухай хууль
Ахуйн	2022 оны Хог хаягдлын гэрээг Дорноговь аймгийн Өргөн сумын ЗДТГ-тай байгуулах	Үйлдвэр болон Сэнжит худаг, уурхай ажилчдын орон сууц	Сард 1 удаа	40.0	12	2022-онд Хог хаягдлын гэрээг Өргөн сумын ЗДТГ-тай байгуулан гэрээний заалгийн дагуу хамтарч ажиллаж байна.		2022 он	Хог хаягдлын тухай хууль
Нийт						1100.0			

Хог хаягдлын менежментийн тайлангийн зардал нь дээрх хүснэгтэд тооцоолсноор жилд 1100.0мян.төг болж байна.

Төслийн талбайд үйлдвэрлэлийн бүхий л шатнаас гарах хог хаягдлыг хүрээлэн буй орчин, хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхгүй байх талаас анхаарч урьдчилан сэргийлэх, хязгаарлах, хамгаалах, дахин ашиглах арга хэмжээг төлөвлөж удирдлага зохиан байгуулалтаар хангаж зохицуулан ажиллах нь чухал гэж үзэж ажиллалаа.

Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд болон 2020 оны БО-ны биелэлтийн тайлангын дүгнэлтэнд тусгагдсан чиглэлийн дагуу хог хаягдлын ангилан ялгалт хийж Дорноговь аймгийн “Эко говь ХХК”-тай хийсэн гэрээний дагуу тушааж эхлэн ажиллаж байна.

Өргөн сумын БОБ-тэнд Нийтийн цэвэрлэгээ, хог хаягдлын тайланг боловсруулан хүргүүлсэн.

Дорноговь аймгийн Хог хаягдал дахин боловсруулах үйлдвэр-Эко говь үйлдвэртэй гэрээний дагуу хамтран ажиллаж байна.

Хог хаягдлын ангилж, тээвэрлэлт хийн дахин боловсруулах үйлдвэрт тушаасан.

БОАЖ газраас Аюултай хог хаягдал үүсгэгчийн бүртгэлийн дугаар олгосны дагуу тайлангийн маягтыг бүртгэн Өргөн сумын БО-ны мэргэжилтэнд явуулсан.

МОНЦЕМЕНТ ҮЙЛДВЭР
ХАМГААГАХ ХЭТГЭР

2022 оны 4 дүрээр 6

ХАНГАЛ ТӨС

Үйлдвэр үйл ажиллагаа явуулж буй жилд хаягдал тус нэхэр хуримтлагдсан. Тонног төхөөрөмжүүдийн төсөг жижгэ 1 удаа нь эсвэл жилд удаа болон бусад төхөөрөмжүүдийн төсөг жижгэ 2 удаа жилд эрэн тосгор нь сонж үйлдвэлгэ хийдэг.

Д/д	Ангилал	Мэргэ	Жилд гарах нийт тус хэмжээ-кг/тн	2019	2020	Нийт хаягдал
1	Машин механизм эсвэл хэрэгсэл шатаах туслах материал	Класс 100-30	900 литр	18000-1.8тн	18000-1.8тн	36000-3.6тн
2		Класс 100-30	3000литр	10000-1тн	10000-1тн	20000-2тн
3		VG-46	6000литр	12000-1.2тн	12000-1.2тн	24000-2.4тн
4	Шингэн тос	VG-320	10000	10000-10тн	10000-10тн	20000-20тн
5	Тонног төхөөрөмжүүд Гидротурбин тос	VG-320	3600	36000-3.6тн	36000-3.6тн	72000-7.2тн
6	Газар ажиллагаатай тусгай төхөөрөмжүүдийн тос	VG-46	6000	60000-6тн	60000-6тн	120000-12тн
7	Нийт хуримтлагдсан хаягдал тос			236000-23.6тн	236000-23.6тн	472000-47.2тн
Нийт хуримтлагдсан хаягдал тос						899000-89.9тн
Далин шингэн болон тос						5 тн

Хаягдал тосны бүртгэлийг баталгаажуулсан:

ЗМХ-ийн менежер /С. Лувсансүрэн/
Байгаль орчны ажилтан /Х. Буванцэнсэг /
Хамраат

Хог хаягдлын ангилж, тээвэрлэлт хийн дахин боловсруулах үйлдвэрт тушаасан

Өргөн сумын ЗДТГ-с ирүүлсэн албан тоотын дагуу үйлдвэрийн гадна талбай-200м-т, мөн ААН-ийн Бүх нийтийн цэвэрлэгээнд нийт-6 хэлтэс нэгжийн 28 ажилтан хамрагдаж тогтоосон маршрутын дагуу орчны хог хаягдлыг цэвэрлэсэн.

Өргөн сумын 4-р багийн Засаг дарга БОБ-тэн, нартай хамтран Бүх нийтийн цэвэрлэгээний ажлыг зохион байгуулан ажилласан.

Өргөн сумын ЗДТГ-с ирүүлсэн А/66 тоот захирамжын дагуу Бүх нийтийн цэвэрлэгээнд хамрагдаж тайланг боловсруулж хүргүүлсэн.

Тайланг боловсруулан холбогдох албан тушаалтанд хүргүүлсэн.

ААН-дийн Бүх нийтийн цэвэрлэгээ.2022.7.7
Орчны цэвэрлэгээ-200м-т хэлтэс нэгжүүд цэвэрлэж нийт-1.8тн хог хаягдлыг цэвэрлэсэн.

ХОГ ХАЯГДЛЫН ШИЙДЭЛ

Хэлтэс нэгж бүр-Зангилалын хогийн сав хийж байршуулах. 14хоногт-1удаа цуглуулдаг. Хэмжээ:900х800.

Дотоод нөөцөө ашиглах:
Хог хаягдлын ангилан ялгалтын сав хийж байршуулах ажлын шийдэлийг ХАБЭАБОХ-ийн хурлаар хэлэлцэж шийдэлд хүрсэн.

Хог хаягдлын бункер-2ш
Хэмжээ:3000х1500х1600

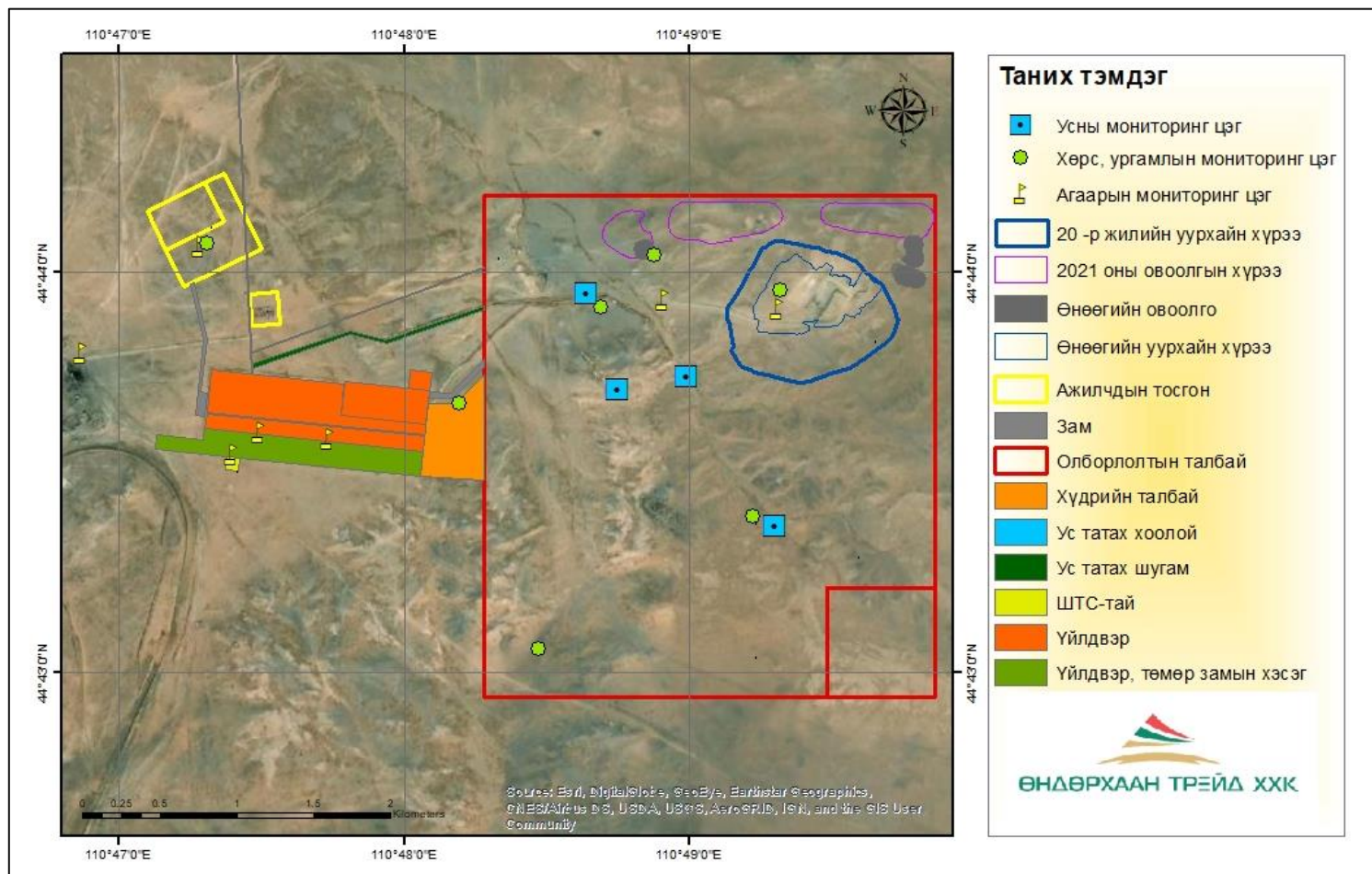
11. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

“Байгаль орчныг хамгаалах тухай” хуулийн 3.1 дүгээр зүйл, “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” хуульд зааснаар төслийг хэрэгжүүлэх явцад төлөөс байгаль орчинд учруулах сөрөг нөлөөллийг тухай бүр илрүүлэх, түүнийг бууруулах, арилгах зорилгоор байгаль орчны төлөв байдал, тодорхой орон зайд, тодорхой хугацааны дотор, тодорхой давтамжтайгаар ажиглалт, хэмжилт, хяналт явуулах үйл ажиллагааны удирдамжийг орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөр гэж нэрлэх бөгөөд энэ нь төсөл хэрэгжиж буй бүс нутагт гарч болзошгүй өөрчлөлтүүдийг эрт тодорхойлох, сөрөг нөлөөллийг бууруулах, үйл ажиллагааны үр дүнг тайлагнах, авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний үндэслэлийг боловсруулах, орон нутгийн захиргаа, хяналтын байгууллага, нутгийн оршин суугчдад байгаль орчин, амьдрах орчны өөрчлөлийн талаар бодит мэдээлэл өгөх үндсэн зорилготой.

Дорноговь аймгийн Өргөн сумын нутаг дэвсгэрт байрлах 13681А тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий “Сэнжит худаг” төслийг хэрэгжүүлэгч “Монцемент Билдинг Материалс” ХХК-тай байгуулсан гэрээний дагуу төслийн Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн ажлын тайланг “**Ашид Таван Эрдэнэ**” ХХК-д **6,500,000** /Зургаан сая таван зуун мянга/ төгрөгөөр гүйцэтгүүлсэн.

Агаар, ус, хөрс, дуу чимээний хэмжилтийг ОХШХ-ийн тайланд тусгасан.

Зураг 1. Төслийн талбайн мониторингийн цэгүүдийн байршил

12. УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТАЙЛАН.

Бидний уриа: “ БАЙГАЛЬ ОРЧНОО ХАЙРЛАХ НЬ ИРГЭН БҮРИЙН ҮҮРЭГ”

Үйлдвэр болон уурхайн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлэх бүхэл сөрөг нөлөөллийн хамгийн бага байлгах аргаар тооцож байгаль орчны бодлого зорилгод нийцсэн арга хэмжээнүүдийг авч ажиллахаар зорьж байгаа билээ.

Байгаль орчны менежментийн систем нь нэгдсэн цогц бодлогын хүрээнд ОУ-ын болон МУ-ын холбогдох хууль журмаар зохицуулагддаг. Бид уул уурхайн компанийн байгаль орчны бодлого, менежментийн системийг доорх маягаар тодорхойлж байна.

Монцемент үйлдвэр, Сэнжит худаг үүрхайн байгаль орчны бодлого:

- Үйл ажиллагааныхаа бүх үе шатанд байгаль орчинд учирч болох сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, байгалийн баялгийг зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх ажилд нэн тэргүүний ач холбогдол өгч, дараахь эрхэм зорилгыг баримтлан ажиллана.
- Монгол улсын холбогдох хууль тогтоомжууд болон олон улсад нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн байгаль орчны стандартуудыг дагаж мөрдөнө.
- Байгаль орчныг хамгаалах ажлын гүйцэтгэлийг байнга сайжруулна.
- Нутгийн ард иргэдийн уламжлалт соёл, өв уламжлалыг хүндэтгэж хамгаална.
- Байгаль орчинд халгүй, үйл ажиллагааны үр ашгийг тогтмол дээшлүүлэх шинэ дэвшилтэт технологийг хөгжүүлэх, нэвтрүүлхийг эрмэлзэнэ.

Байгаль орчны үйл ажиллагаа

- Байгаль орчны бодлого, менежмент
- Байгаль орчны мониторинг
- Байгаль орчны нөхөн сэргээлт
- Байгаль орчны сургалт, хяналт

Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд тусгагдсан асуудлыг хэрэгжүүлэх тусгай график гарган ажиллах. Нөгөөтэйгүүр төлөвлөгөөний биелэлтийг удирдлагын хүрээнд авч үзэж, биелэлтэд нь тогтмол хяналт тавьж ажиллах шаардлагатайн зэрэгцээ энэ асуудлаар байгаль орчны хяналтын байгууллагатай байнгын холбоотой ажиллах хэрэгтэй. Тусгагдсан ажлуудыг жил бүрийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд нарийвчлан тусгаж хэрэгжүүлэх үүргэтэй.

“БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ АУДИТ” ХИЙЛГЭХ АЖИЛ

“Байгаль орчны аудит”

“Монцемент Билдинг Материалс” ХХК компани нь 2022 онд Дорноговь айгийн Өргөн сумын нутагт байрлах Монцемент үйлдвэр болон Сэнжит худаг шохойн чулууны уурхайн үйл ажиллагаанд “БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ АУДИТ”-ыг эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагыг сонгон шалгаруулж хийж гүйцэтгүүлсэн.

Сонгон шалгаруултаар “ЭКО ВИШН” ХХК шалгарч байгаль орчны аудитын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн.

Зураг 97. Байгаль орчны аудит хийх эрх бүхий байгууллагын гэрчилгээ

Хүснэгт 12. Байгаль орчны аудит хийгдэх ажил

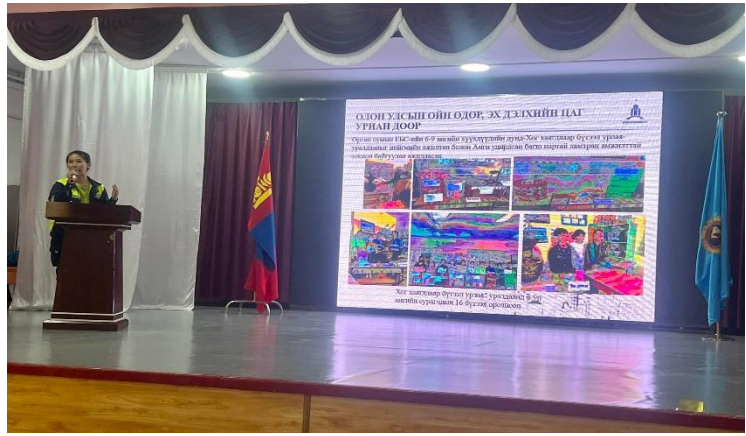
№	Хийгдэх ажил	Хугацаа	Зардал Мян.төг	Тайлбар	Хариуцах эзэн
1	Сэнжит худаг шохойн чулууны ил уурхай 13681А тоот тусгай зөвшөөрөлд “БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ АУДИТ”-ыг эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх	2022 он	14 300.0	Байгаль орчны аудит хийх эрх бүхий байгууллага болон “ЭКО ВИШН” ХХК ажлыг хийж гүйцэтгүүлсэн.	Байгаль орчны хэсэг
Нийт дүн			14 300.0		

Хүснэгт 13. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

д/д	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Төсөв (мян.төг)	Хэрэгжүүлэх хуваарь			Хариуцагч	<u>Баримтлах хууль</u> <u>журам,</u> <u>стандарт</u>
			2022 он				
			4 сар	5 - 7 сар	8 - 11 сар		
1.	Сум орон нутагтай хамтран уурхай болон үйлдвэрт ажиллах хүсэлтэй иргэдийг бүртгэх, тэднээс ажлын шаардлага хангасан иргэдийг ажлын байраар хангах, сургалт зохион байгуулах	350.0	+	+	+	Байгаль орчны мэргэжилтэн	“Байгаль хамгаалах тухай” хууль
2.	Ажиллагсдыг хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр хангах	Тухай бүрт нь	+	-	-	ХНА	
3.	Дараа жилийн “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө”-г боловсруулж, эрх бүхий байгууллагаар батлуулахад бэлэн болгох	350.0	-	+	-	Байгаль орчны алба	
Нийт төсөв			700.0				

Төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэхэд 15,000,000 төгрөгийг зарцуулна.

Өргөн сумын ЗДТГ-ийн 2021-онд хийгдсэн ажлын тайлан танилцуулах-өдөрлөгт Монцемент Билдинг Материалс ХХК-с Сайн жишиг хэрэгжүүлж ажилж байгаа-Ажлын танилцуулгыг бэлтгэн боловсруулж танилцууллаа.

Говийн нөрцөлд тарьж ургуулж буй мод бутны онцлог, Өргөн сумын ЕБС-ийн сурагчидтай хамтран ажилласан ажлын товч танилцуулгыг хүргэж ажилласан.

Дорноговь аймгийн БОАЖГ-с зохион байгуулсан ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙГ САЙЖРУУЛАХ ЗӨВЛӨЛДӨХ УУЛЗАЛТ-2022 он.

Дээрх сургалтанд-Өргөн сумын БОБ-ийн мэргэжилтэн МБМ ХХК-ийн БОМ-тэн нар онлайнаар хамрагдсан.

БОМТ-ийн төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу жил бүр уламжлал болгон зохион байгуулж буй эх дэлхийгээ хайрлахад иргэн бүрийн оролцоо чухал уриалга гарган **Олон улсын Ойн өдөр эх дэлхийн цаг арга хэмжээнд:**

- Говийн бүсэд тарьж ургуулсан мод бутны талаарх ерөнхий мэдээ мэдээлэл, боловсруулж Өргөн сумын БОБМ-тэн, ЕБС-ийн нийгмийн ажилтан анги удирдсан багш нартай хамтран VIII-IX –р ангийн хүүхдүүдэд сургалт орсон.

Хог хаягдлын талаар сонирхолтой мэдээ, мэдээлэл бэлтгэн ppt-р сургалт орсон

Өргөн сумын БОБМ-тэн, ЕБС-ийн нийгмийн ажилтан анги удирдсан багш нартай хамтран VIII-IX –р ангийн хүүхдүүдэд сургалт орсон.

1. Говийн бүсэд тарьж ургуулж буй мод бутны онцлог
2. Хог хаягдлын талаарх сонирхолтой мэдээ, мэдээлэлийг бэлтгэн боловсруулж ppt-р сургалт орсон.
3. Нийт 2 ангийн 62 сурагч хамрагдсан. АУ-багш нарын хамт

Сургалтанд-VIII-IX-ийн сурагчид хамрагдсан.

Өргөн сумын ЕБС-ийн 6-9 ангийн хүүхдүүдийн дунд-Хог хаягдлаар бүтээл урлая-2022он уралдааныг нийгмийн ажилтан болон Анги удирдсан багш нартай хамтран амжилттай зохион байгуулан ажилласан.

Сургалтын үр дүнг: Хог хаягдлаар бүтээл урлая-2022он ажлыг амжилттай зохион байгуулан ажилласан. Нийт V-IX ангийн 16 бүтээл оролцсон.

Ногоон байгууламж өдөрлөг 2022он Буйлс цэцэглэх цаг дор:Өргөн сумын ЕБС-ийн нийгмийн ажилтан Гэрэлтуяа IV-IX-р ангийн нийт-56 хүүхдүүдэд Монцмент үйлдвэрийн талбайд таригдсан мод бутнууднуудыг танилцуулж, Үйлдвэрийн баруун талд-Хармагын суулгац-400ш тарих ажлыг зохион байгуулан ажилласан. Нийт ирсэн анги бүрд-5ш буйлс, улиасны суулгац өгсөн.

Ногоон байгууламж өдөрлөг-2022он

Дорноговь аймгийн ЗДТГ, ХХАААҮ-ийн зохион байгуулсан газар тариалан эрхлэгчийг чадавхжуулах сургалт-2022он Өргөн сумын ХХААМ-тэн, БОНС-2 ажилтан энэхүү сургалтанд хамрагдсан.

Сургалтын үйл явц-2022он

Өргөн сум-2022-он ХАА-ын ээлжит тооллого

ХАА-ийн тооллогонд шаардлагатай мэдээ, мэдээлэлийг хүргүүлж, хамтарч ажилласан.

Монцемент үйлдвэрийн мод үржүүлгийн талбайг танилцуулах өдөрлөг-2022. үйл ажиллагааны хөтөлбөрийг боловсруулж Үйлдвэрийн удирдлагад танилцуулсан.

Дорноговь аймаг Өргөн сумын ЕБС-ийн II-V-р ангийн хүүхдүүд 120 хүүхэд АУБ нарын хамт бх30-тай хүлэмжинд үрээр болон мөчрөөр говийн хөрсөнд ургах нийт-5төрлийн мод бутыг танилцуулж, ил талбайд ургасан хүнсний ногооны тухай мэдлэг мэдээлэлийг танилцуулж ажилласан.

13. БОМТ-ӨӨГ СОНИРХОГЧ ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ, ХЭЛЭЛЦҮҮЛЭХ ХУВААРЬ

Төслийн үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэн ажиллах Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн талаар аймгийн байгаль орчны газарт хүргүүлэх ба бүх шатны Засаг дарга, байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч нарт тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг хагас жил тутамд хүргүүлнэ. Мөн БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар танилцуулгыг хагас жил тутамд хийнэ.

Хүснэгт 14. БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах хуваарь

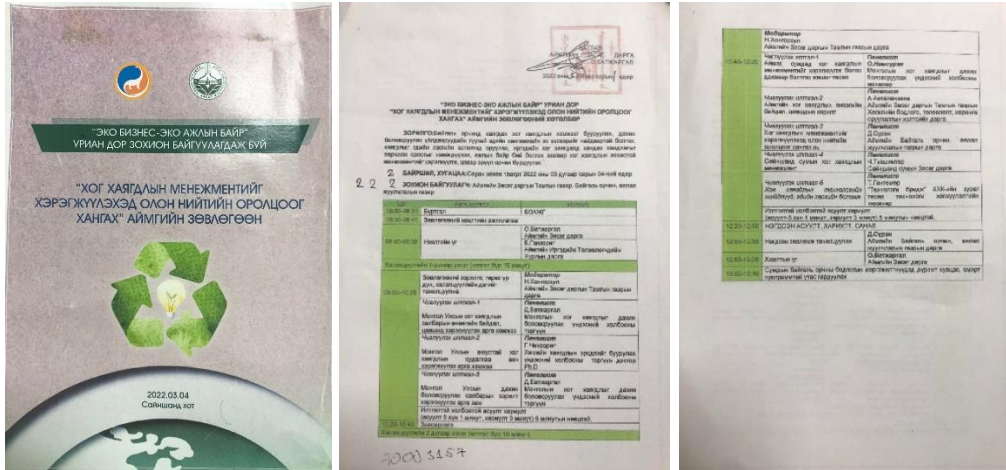
БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд	Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Хугацаа	Хэлэлцүүлгээр санал авах чиглэл	Тайлбар	Зураг	Зардал, мян.төг
Аймгийн байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар	БОМТ-ний тайланг төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээний дагуу гаргаж, дараа оны БОМТ-ний төсөлтэй хамтатган аймгийн байгаль орчин, аялал жуулчлалын газарт хүргүүлнэ.	2022 онд жил бүрийн 12 дугаар сард багтаах	БОМТ-ний хэрэгжилтийн тайланг баталгаажуулах.	Дорноговь аймгийн ЗДТГ болон БОАЖГ-аас зохион байгуулсан. Тэр бум модны аяны хүрээнд 2022.03.02-2022.03.03 хооронд зохион байгуулсан арга хэмжээнд Монцемент Билдинг Материалс ХХК-ийн БО-ны чиглэлээр хийгдэж буй арга хэмжээний талаар танилцуулга илтгэл тавьж оролцсон. Энэ үеэр 2022 онд хийгдэх ажлын танилцуулга тавьсан.		-

МОНЦЕМЕНТ ҮЙЛДВЭР “СЭНЖИТ ХУДАГ” ШОХОЙН ЧУЛУУ, ЦАХИУРЛАГ ЗАНАРЫН ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ, ЦЕМЕНТ ҮЙЛДВЭРЛЭХ ТӨСЛИЙН 2022 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

Сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурал	БОМТ-ний тайланг төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээний дагуу гаргаж, ИТХ-аар оруулж танилцуулах	Жил бүрийн 12 дугаар сард багтаах	БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнаж олон нийтэд таниулж санал авах	Өргөн сумын ЗДТГ-аас зохион байгуулсан арга хэмжээнд 2022 онд хийгдэж буй ажлын тайланг сумын иргэдийн төлөөлөгчид, багийн нийт иргэдэд танилцуулсан.		250.0
Багийн засаг дарга	БОМТ-ний тайланг төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээний дагуу гаргаж хүргүүлэх	Жил бүрийн 12 дугаар сард багтаах	БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнаж олон нийтэд таниулж санал авах			250.0
1 жилд нийт					500.0	

Төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжүүлэхэд 500 000 төгрөгийг зарцуулахаар төлөвлөж байна.

Дорноговь аймгийн ЗДТГ болон БОАЖГ-аас зохион байгуулсан. Тэр бум модны аяны хүрээнд 2022.03.02-2022.03.03 хооронд зохион байгуулсан арга хэмжээнд Монцемент Билдинг Материалс ХХК-ийн БО-ны чиглэлээр хийгдэж буй арга хэмжээний талаар танилцуулга илтгэл тавьж оролцсон. Энэ үеэр 2022 онд хийгдэх ажлын танилцуулга тавьсан.

Хурлын үйл ажиллагааны танилцуулга -2022он

Өргөн сумын ЗДТГ-аас зохион байгуулсан арга хэмжээнд 2022 онд хийгдэж буй ажлын тайланг сумын иргэдийн төлөөлөгчид, багийн нийт иргэдэд танилцуулсан.

Хурлын үйл ажиллагаанд танилцуулга хийж байна. -2022он

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

1. Төслийн Техник эдийн засгийн үндэслэл
2. Төслийн Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын ерөнхий үнэлгээгээний дүгнэлт
3. Төслийн Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээгээний тайлан
4. Төслийн 2022 оны уулын ажлын төлөвлөгөө
5. 2019 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн А/809 дүгээр тушаалаар батлагдсан **Байгаль орчны аудит хийх эрх олгох** журам
6. 2019 оны 10 дугаар сарын 29 –ний өдрийн А-618 тоот тушаалын хавсралтаар батлагдсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам
7. Байгаль орчин ногоон хөгжлийн яамны вэб сайт –www.mne.mn
8. Эрдэс баялаг, эрчим хүчний яамны вэб сайт – www.mmre.gov.mn
9. Ашигт малтмалын газрын вэб сайт – www.mram.gov.mn
10. Эрхзүйн мэдээллийн сайт – www.legalinfo.mn
11. Дорноговь аймгийн вэб сайт – www.dga-boajg.bblog.mn

ХАВСРАЛТУУД

Хавсралт 1. Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ

Хавсралт 2. Ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл

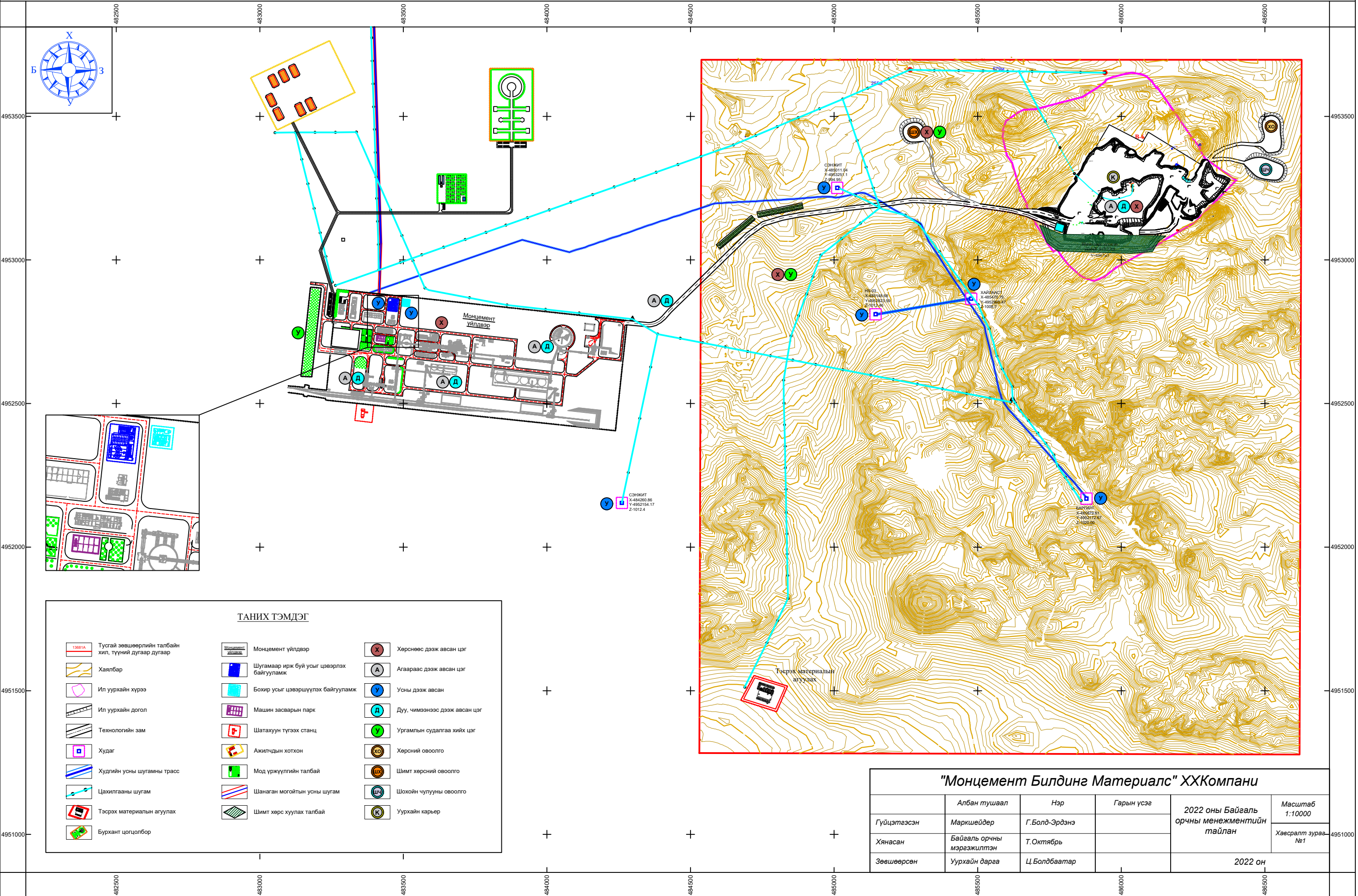
Хавсралт 3. БОМТайлагийн зураг

Хавсралт 4. Байгаль орчны барьцаа хөрөнгөний хуулбар

Хавсралт 5. CD

Батлав:
 "Монцемент Билдинг Материалс" ХХК-ийн
 Үйл ажиллагаа эрхэлсэн захирал:...../Ц.Халиун/

МОНЦЕМЕНТ ҮЙЛДВЭР, СЭНЖИТ ХУДАГ ШОХОЙН ЧУЛУУНЫ ОРД - 2022 ОН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТАЙЛАН

ТАНИХ ТЭМДЭГ

13081А Тусгай зөвшөөрлийн талбайн хил, түүний дугаар дугаар	Монцемент үйлдвэр	Хөрснөөс дээж авсан цэг
Хялбар	Шугамаар ирж буй усыг цэвэрлэх байгууламж	Агаараас дээж авсан цэг
Ил уурхайн хүрээ	Бохир усыг цэвэршүүлэх байгууламж	Усны дээж авсан
Ил уурхайн догол	Машин засварын парк	Дуу, чимээнээс дээж авсан цэг
Технологийн зам	Шатахуун түгээх станц	Ургамлын судалгаа хийх цэг
Худаг	Ажилчдын хотхон	Хөрсний овоолго
Худгийн усны шугамын трасс	Мод үржүүлгийн талбай	Шимт хөрсний овоолго
Цахилгааны шугам	Шанаган могойтын усны шугам	Шохойн чулууны овоолго
Тэсрэх материалын агуулах	Шимт хөрс хуулах талбай	Уурхайн карьер
Бурхант цогцолбор		

"Монцемент Билдинг Материалс" ХХКомпани					
	Албан тушаал	Нэр	Гарын үсэг	2022 оны Байгаль орчны менежментийн тайлан	Масштаб 1:10000
Гүйцэтгэсэн	Маркшейдер	Г.Болд-Эрдэнэ			Хавсралт зураг №1
Хянасан	Байгаль орчны мэргэжилтэн	Т.Октябрь			
Зөвшөөрсөн	Уурхайн дарга	Ц.Болдбаатар		2022 он	